

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT

ÚSTAV FINANCÍ

INSTITUTE OF FINANCES

ŘÍZENÍ POHLEDÁVEK V OBCHODNÍ KORPORACI

RECEIVABLES MANAGEMENT IN CORPORATION

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Ľubica Zajičková

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. Jan Pěta, Ph.D.

BRNO 2018

Zadání bakalářské práce

Ústav: Ústav financí
Studentka: **Lubica Zajičková**
Studijní program: Ekonomika a management
Studijní obor: Účetnictví a daně
Vedoucí práce: **Ing. Jan Pěta, Ph.D.**
Akademický rok: 2017/18

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a se Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně zadává bakalářskou práci s názvem:

Řízení pohledávek v obchodní korporaci

Charakteristika problematiky úkolu:

Úvod
Vymezení problémů a cíle práce
Teoretická a právní východiska problematiky pohledávek
Analýza problematiky pohledávek u zvoleného subjektu
Návrhy na zlepšení situace v oblasti pohledávek
Závěry
Seznam použité literatury
Přílohy

Cíle, kterých má být dosaženo:

Analyzovat přístup konkrétní obchodní korporace k řízení pohledávek. Na základě analýzy navrhnout nový, případně upravený, postup jejich řízení.

Základní literární prameny:

DRBOHLAV, J. a T. POHL. Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-599-1.

KADLEČÍK, K. a P. MARKOVIČ. Hodnotenie kreditného rizika odberateľa: stanovenie limitu pre obchodný úver. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-8168-251-3.

PILÁTOVÁ, J. a J. RICHTER. Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. ISBN 978-80-7263-678-5.

REŽŇÁKOVÁ, M. Řízení platební schopnosti podniku. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-2-7-3441-5.

RYNEŠ, P. Podvojně účetnictví a účetní závěrka. 17. vyd. Olomouc: ANAG, 2017. ISBN 978-80-75-4-061-4.

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2017/18

V Brně dne 1.3.2018

L. S.

doc. Ing. Vojtěch Bartoš, Ph.D.
ředitel

doc. Ing. et Ing. Stanislav Škapa, Ph.D.
děkan

Abstrakt

Bakalárska práca sa zaoberá problematikou riadenia obchodných pohľadávok v kapitálovej spoločnosti. Hlavným cieľom je analýza prístupu konkrétnej kapitálovej spoločnosti k obchodným pohľadávkam a spôsobe ich zaistenia, aby sa predišlo k ich prípadnému vymáhaniu či už súdnou alebo mimosúdnou cestou. Analýza obchodných pohľadávok sa sústreďuje nielen na výpočty niektorých finančných ukazovateľov, ale aj na analýzu tých pohľadávok, ktoré mala spoločnosť po lehote splatnosti. Na základe interpretácie výsledkov z analýzy obchodných pohľadávok sa navrhli prípadné riešenia, ktoré by mohli byť aplikované v danej kapitálovej spoločnosti, k zefektívneniu riadenia obchodných pohľadávok a zlepšeniu platobnej morálky odberateľov.

Abstract

This bachelor thesis is elaborating the management of receivables in a capital company. The main goal is to analyze the approach of a concrete company in dealing with receivables and the way of securing them to prevent their possible enforcement, whether by judicial or extrajudicial means. In analyzing receivables, there were considered not only some calculations of financial indicators, but also on analyzing those receivables, which were maturity period overdue. Based on interpretation of the result of the receivables analysis, a possible solution was presented, which could be applied in this capital company to raise efficiency in receivables management and to enhance payment regularity of purchasers.

Kľúčové slová

riadenie obchodných pohľadávok, dodávateľský úver, zaistenie pohľadávok, vymáhanie pohľadávok

Key words

management receivables, supplier credit, reinsurance receivables, recovery of debts

Bibliografická citácia

ZAJIČKOVÁ, Ľubica. *Řízení pohledávek v obchodní korporaci*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2018. 68 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jan Pěta, Ph.D..

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že predložená bakalárska práca je pôvodná a spracovala som ju samostatne.
Prehlasujem, že citácia použitých prameňov je úplná, že som vo svojej práci neporušila autorské práva (v zmysle Zákona č.121/2000 Sb., právu o autorskom a o právach súvisujúcich s právom autorským).

V Brne dňa 10. mája 2018

.....

podpis študenta

Pod'akovanie

V prvom rade sa chcem poďakovať vedúcemu bakalárskej práce Ing. Janu Pětovi, Ph.D. za jeho cenné rady, nápady a pripomienky. Zároveň by som sa touto cestou chcela poďakovať finančnej riaditeľke spoločnosti za jej strávený čas pri odborných konzultáciách a predovšetkým generálnemu riaditeľovi za sprístupnenie potrebných informácií.

OBSAH

OBSAH	8
ÚVOD.....	11
CIELE PRÁCE, METODY A POSTUPY SPRACOVANIA.....	12
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ PRÁCE	14
1.1 Základná charakteristika pohľadávky	14
1.2 Vznik obchodných pohľadávok	14
1.3 Členenie a vykazovanie pohľadávok	15
1.4 Oceňovanie pohľadávok	16
1.5 Zánik pohľadávky	17
1.6 Premlčanie pohľadávky.....	18
1.7 Opravné položky k pohľadávkam	18
1.7.1 Daňové opravné položky	18
1.7.2 Účtovné opravné položky	19
1.8 Odpis pohľadávky	19
1.9 Finančná analýza.....	21
1.9.1 Ukazovatele likvidity.....	21
1.9.2 Čistý pracovný kapitál (ČPK).....	23
1.9.3 Doba inkasa a obrat krátkodobých pohľadávok	23
1.9.4 Doba splácania a obrat krátkodobých záväzkov	24
1.10 Zaistenie pohľadávok	24
1.10.1 Faktoring.....	25
1.10.2 Poistenie pohľadávok.....	25
1.10.3 Zmluvná záloha (preddavok)	26
1.10.4 Zmluvná pokuta	28

1.10.5	Skonto	28
1.11	Interné a externé vymáhanie pohľadávok.....	30
1.12	Súdne vymáhanie pohľadávok	31
2	ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU	32
2.1	Charakteristika spoločnosti ABC, a.s.....	32
2.1.1	Stav majetku spoločnosti ABC, a.s.....	33
2.1.2	Organizačná štruktúra spoločnosti.....	34
2.2	Finančná analýza spoločnosti ABC, a.s.	35
2.2.1	Ukazovatele likvidity	35
2.2.2	Čistý pracovný kapitál (ČPK).....	38
2.2.3	Ukazovatele aktivity	39
2.3	Prehľad pohľadávok z obchodného styku po lehote splatnosti.....	44
2.4	Správa a vymáhanie pohľadávok	47
2.4.1	Zaisťovacie prostriedky pohľadávok	48
2.4.2	Interné vymáhanie.....	48
2.4.3	Súdne vymáhanie	50
3	VLASTNÉ NÁVRHY RIEŠENIA.....	53
3.1	Zmluvná pokuta	53
3.2	Skonto	55
3.3	Interný advokát.....	57
	ZÁVER	60
	ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV.....	62
	ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK.....	65
	ZOZNAM OBRÁZKOV	66
	ZOZNAM TABULIEK	67

ZOZNAM GRAFOV	68
----------------------------	-----------

ÚVOD

Význam efektívneho riadenia obchodných pohľadávok sa často podceňuje. Je potrebné si uvedomiť, že práve pohľadávky tvoria významnú časť majetku spoločnosti, ktorá zabezpečuje ziskovosť spoločnosti. Aby sa predišlo súdnemu vymáhaniu, ktoré nemusí skončiť vždy v prospech spoločnosti, je potrebné zaistiť efektívne riadenie pohľadávok už od vzniku až po úhradu pohľadávok. Pokiaľ sa tým zaistí včasná úhrada, bude to mať vplyv nielen na zníženie tých pohľadávok, ktoré má spoločnosť po lehote splatnosti, pri ktorých vznikajú ďalšie náklady, ale zvýšia sa tým peňažné prostriedky a zlepší sa cash-flow. Zo všeobecného hľadiska je možné brať do úvahy, že zabezpečenie kvalitného riadenia obchodných pohľadávok má významný vplyv na činnosť spoločnosti.

Väčšina dodávateľov poskytuje svoje služby alebo dodáva výrobky na obchodný úver, s ktorým sú spojené riziká, ktoré môžu mať vplyv na správny chod a finančné zdravie spoločnosti. Základným pilierom pre správne fungovanie spoločnosti je predovšetkým potreba si udržať platobnú schopnosť, s čím je spojená i úhrada pohľadávok v lehote splatnosti. Aby sa predchádzalo vzniku oneskorene platených alebo vôbec nezaplatených pohľadávok, je potrebné si proces pohľadávok podchytiť už od samotného začiatku, a to napríklad overením bonity klienta alebo i možnosťami zaistenia pohľadávok stanovené v zákonoch alebo spôsobmi, ktoré ponúkajú externé spoločnosti. Prevencia pred vznikom neuhradených pohľadávok je základom efektívneho riadenia pohľadávok, od ktorého sa následne upriamuje pozornosť na samotné evidovanie, monitorovanie až po vymáhanie pohľadávok, či už súdnou alebo mimosúdnou cestou.

Bakalárska práca sa sústreďí predovšetkým na pohľadávky z obchodného styku, ktoré majú významný podiel na celkových pohľadávkach. Základná charakteristika pohľadávok a s ňou súvisiace pojmy sú súčasťou teoretickej časti práce, ktorá sa zaoberá i opisom finančnej analýzy a vybraných zaistovacích prostriedkov pohľadávok. V úvode analytickej časti je predstavená spoločnosť ABC, a.s., následne je prevedená finančná analýza, ktorá determinuje jej aktuálny stav a zoznámenie sa s jej aktuálnym prístupom k správe a vymáhaniu pohľadávok. Na základe získaných teoretických poznatkov o problematike obchodných pohľadávok a informácií o spoločnosti sú navrhnuté možné riešenia a odporúčania, ktoré môžu byť aplikovateľné v spoločnosti, k zefektívneniu riadenia obchodných pohľadávok.

CIELE PRÁCE, METODY A POSTUPY SPRACOVANIA

Hlavným cieľom bakalárskej práce je analýza riadenia pohľadávok vo vybranej obchodnej spoločnosti. Jednotlivé ciele spočívajú v definícii základných pojmov týkajúcich sa problematiky pohľadávok. Z hľadiska pohľadávok bude vymedzené ako vznikajú, aké spôsoby je možné použiť pri ich oceňovaní, ale aj možnosti, kedy dôjde k ich zániku. K pohľadávkam po lehote splatnosti budú vyjadrené spôsoby, akými je možné prechodne znížiť hodnotu pohľadávok, či už z pohľadu daňového alebo účtovného. Súčasne sa popíše eventualita odpisu v prípade, pokiaľ nastane skutočnosť, že sa pohľadávka stane nedobytnou alebo pominú dôvody jej evidencie. Vymedzia sa niektoré príklady zaistenia pohľadávok, ktoré umožňuje nielen zákon, ale i externé spoločnosti, ktoré ponúkajú tieto služby. Poslednou možnosťou, ako je možné vymôcť úhradu pohľadávok je vymáhanie pohľadávok, či už súdnou alebo mimosúdnou cestou.

Vychádzajúc z odbornej literatúry, ktorá je nevyhnutná pre bližšie pochopenie skúmaných javov sa prevedie analýza spoločnosti. V prvom kroku sa zistia bližšie informácie o samotnej spoločnosti, ktoré sú čerpané z výročnej správy a z informácií po vzájomnej komunikácii so zamestnancami spoločnosti. Na zistenie aktuálneho stavu spoločnosti poslúžia niektoré vybrané ukazovatele, ktorými sú likvidita pohotovú a okamžitú, čistý pracovný kapitál, obrat a doba obratu pohľadávok i záväzkov. Pre lepšie porovnanie sa použijú údaje obsiahnuté v rokoch 2014, 2015 a 2016. Ďalšia časť sa venuje analýze pohľadávok, ktoré spoločnosť eviduje po lehote splatnosti a ako k nim pristupuje. Aktuálny prístup k takýmto pohľadávkam sa vysvetlí z pohľadu spoločnosti, opíšu sa, aké prostriedky používa k ich zaisteniu a postupy, pokiaľ dôjde k súdnemu vymáhaniu.

Na základe takto prevedenej analýzy budú zhodnotené vo vzájomných súvislostiach dosiahnuté výsledky. Z interpretácie výsledkov sa navrhnu možné úpravy a postupy k zefektívneniu riadenia pohľadávok, ktoré je možné aplikovať v danej spoločnosti.

V rámci bakalárskej práce budú aplikované nasledujúce metódy:

- **literárna rešerš** – táto metóda slúži k vytvoreniu uceleného pohľadu prostredníctvom dostupnej literatúry ku konkrétnej téme. V bakalárskej časti bola využitá táto metóda v teoretickej časti,

- **analýza** – podstatou tejto metódy je, že dochádza k rozkladu celku na jednotlivé časti, ktoré sú predmetom ďalšieho skúmania. Prostredníctvom tejto metódy, dochádza k výberu najpodstatnejších faktov z množstva odborných informácií a umožňuje previesť rozbor vlastností, vzťahov a faktov postupujúce od celku k časti. V bakalárskej práci bola využitá táto metóda v analytickej časti,
- **syntéza** – táto metóda je protichodne orientovaná voči analýze, resp. umožňuje spojiť jednotlivé časti do celku. Zároveň sleduje vzťahy medzi faktami a vzájomné súvislosti medzi nimi, čím dochádza k lepšiemu poznaniu javu ako celku. V bakalárskej práci bola využitá táto metóda analytickej i návrhovej časti,
- **dedukcia** – vychádza zo všeobecných predpokladov, prostredníctvom ktorých dochádza k zisteniu konkrétnych skutočností a k schopnosti vysvetliť skúmaný jav. V bakalárskej práci bola využitá táto metóda v analytickej a v návrhovej časti [1].

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ PRÁCE

Prvá časť bakalárskej práce vymedzí základné pojmy, ktoré súvisia s problematikou tejto práce. Zameria sa na pohľadávky z pohľadu účtovného, daňového i právneho. Definuje pojem pohľadávka a k nej prislúchajúce pojmy, vymedzí možnosti zaistenia a súdneho vymáhania pohľadávok.

1.1 Základná charakteristika pohľadávky

Pohľadávka je definovaná rôznymi spôsobmi, ktoré sa odvíjajú od toho ako vznikla. Základná a všeobecne používaná definícia pohľadávky je, že na jednej strane - veriteľovi vzniká právo na určité plnenie, označované ako pohľadávka a na druhej strane - dlžník má povinnosť plniť toto právo ako dlh alebo záväzok. Vzťah medzi veriteľom a dlžníkom je upravený v Občianskom zákonníku č. 40/1964 Zb. (ďalej „ObčZ“) a v Obchodnom zákonníku č. 513/1991 Zb. (ďalej „ObchZ“) [2, 3].

Plnenie pohľadávky má väčšinou finančný charakter, ale môžu sa vyskytnúť situácie, kedy dochádza k naturálnemu plneniu, poskytnutiu služby či inej nefinančnej činnosti. Pohľadávka z hľadiska právneho vzniká na základe občiansko-právnych alebo obchodno-záväzkových vzťahov. Každá pohľadávka musí mať svoju splatnosť, pokiaľ dôjde k situácii, že je splatná, respektíve nie je dlžníkom uspokojená, tak veriteľ má právo túto pohľadávku vymáhať voči dlžníkovi. Bakalárska práca sa zameria práve na tie pohľadávky, ktoré vznikajú z obchodne-záväzkových vzťahov [3, 4].

1.2 Vznik obchodných pohľadávok

Pohľadávky môžu vzniknúť rôznymi spôsobmi a to prostredníctvom dokladov, ktoré dokazujú uskutočnené plnenie. Predovšetkým vznikajú zo zmluvy (napr. darovania, sprostredkovateľská, kúpna zmluva...), ale taktiež z protiprávneho činu (napr. bezdôvodné obohatenie) či inej právnej skutočnosti [3, 5].

Z hľadiska právneho, pohľadávky z obchodného styku vznikajú poskytnutím obchodného úveru (uzavretím zmluvy) označovaný aj ako dodávateľský úver a patria medzi najvýznamnejšiu časť pohľadávok. Jedná sa o vzťah medzi dodávateľom a odberateľom (zákazníkom). Ich vznik súvisí s poskytnutím služieb alebo predajom

tovaru vo forme odloženia platby. Uskutočňovanie predaja na základe dodávateľského úveru, neznamená okamžitý príliv peňazí, ale kým dôjde ku skutočnému zaplateniu môže ubehnúť niekoľko týždňov i mesiacov. Na jednej strane obchodný úver predstavuje výnos z jeho poskytnutia v podobe prírastku zisku zo zvýšeného predaja, ale na druhej strane jeho poskytnutím sa zvyšuje riziko nezaplatenia [6, 7].

Vykazovanie pohľadávok z hľadiska účtovných predpisov je spojené s účtovným výnosom, ktorý podlieha zdaneniu daní z príjmov, bez ohľadu na to, či bola daná pohľadávka dlžníkom uhradená, resp. uspokojená. Pohľadávky sa evidujú v účtovníctve od ich vzniku, až po ich zánik na základe dokladu, ktorý musí obsahovať náležitosti obsiahnuté v zákone č. 222/2004 Z.z. o dani z pridanej hodnoty (ďalej „ZodPH“) v §§71 - 75 alebo v ObchZ [3, 6].

1.3 Členenie a vykazovanie pohľadávok

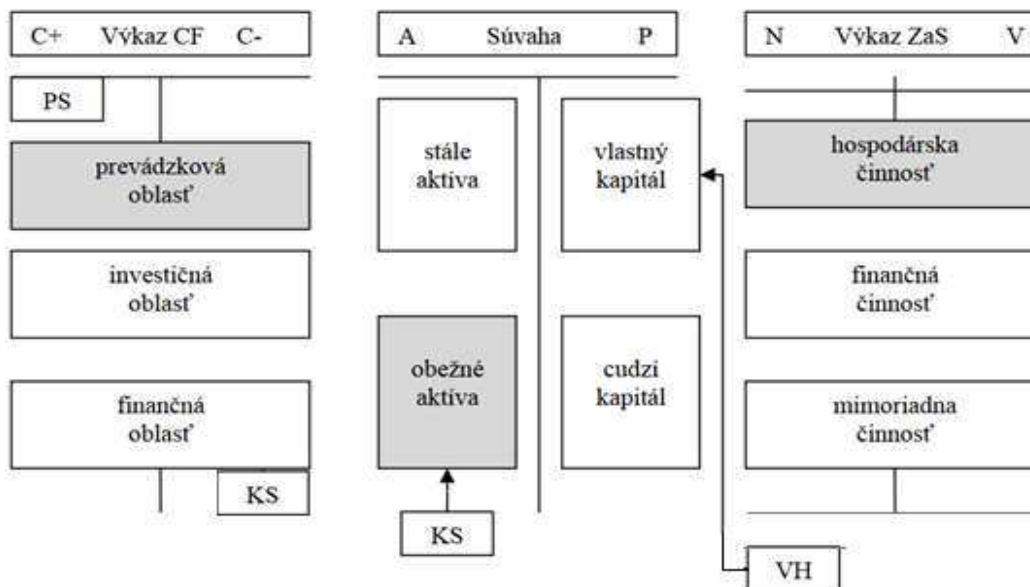
Pohľadávky z časového hľadiska členíme na dve skupiny, a to na krátkodobé pohľadávky, ktorých doba splatnosti nepresiahne 1 rok a na dlhodobé pohľadávky ktorých doba splatnosti presahuje 1 rok. Účtujú sa na príslušné syntetické účty, bez ohľadu na to, či sa jedná o krátkodobé alebo dlhodobé pohľadávky (účtová trieda 3 – Zúčtovacie vzťahy), avšak je nutné ich analyticky rozdeliť podľa doby splatnosti, na rozdiel od záväzkov, kde sa krátkodobé a dlhodobé záväzky účtujú na príslušných syntetických účtov. U obchodných pohľadávok sa za deň uskutočnenia účtovného prípadu sa považuje deň úhrady pohľadávky, splnenia dodávky, vkladu pohľadávky či jej postúpenia [4, 8].

Z právneho pohľadu je možné členiť pohľadávky na:

- a) bežné pohľadávky – predstavuje určité plnenie, na ktoré má nárok veriteľ v dohodnutej dobe splatnosti,
- b) dubiózne pohľadávky – existuje predpoklad, že nedôjde k úhrade v plnej výške, a preto je potrebná tvorba opravných položiek,
- c) sporné pohľadávky – pohľadávka, ktorá sa stala predmetom súdneho alebo arbitrážneho konania,
- d) blokované pohľadávky – existujú dôvody (napr. insolventnosť), ktoré zamedzujú takúto pohľadávku zinkasovať,

- e) premlčané pohľadávky – ak nastane skutočnosť, že dôjde k premlčaniu pohľadávky, dlžník môže, ale právne nemusí svoj záväzok splniť [9].

Vykazovanie pohľadávok v jednotlivých účtovných výkazoch je pre lepšie priblíženie a pochopenie uvedené v nasledujúcom obrázku (pohľadávky sa nachádzajú vo zvýraznených miestach).

Obrázok 1: Poloha pohľadávok vo výkazoch finančného účtovníctva

[Zdroj: 9, s. 18]

1.4 Oceňovanie pohľadávok

Oceňovanie pohľadávok je obsiahnuté v zákone o účtovníctve č. 431/2002 Z. z. (ďalej „ZoÚ“). Spôsob oceňovania podlieha predovšetkým tomu, ako došlo k nadobudnutiu danej pohľadávky. Cena, ktorou bola pohľadávka ocenená, je zachovaná po celú dobu jej existencie v majetku spoločnosti, pričom nikdy nedochádza k jej zvýšeniu. Zákon však umožňuje prechodne znížiť hodnotu pohľadávky, čomu sa venuje bakalárska práca v nasledujúcej kapitole [8].

Medzi spôsoby ocenenia pohľadávok patrí:

- a) ocenenie pohľadávky menovitou hodnotou – u pohľadávkach, ktoré vznikli vlastnou činnosťou a oceňujú sa pri ich vzniku,

- b) ocenenie pohľadávky obstarávacou cenou – pri nadobudnutí pohľadávky odplatne alebo vkladom do základného imania,
- c) ocenenie reálnou hodnotou – napr. pri pohľadávkach nadobudnuté kúpou podniku alebo jeho časti, vkladom podniku alebo jeho časti,
- d) pohľadávky vyjadrené v cudzej mene - účtovná jednotka ich prepočíta referenčným výmenným kurzom vyhláseným Národnou bankou Slovenska alebo Európskou centrálnou bankou, a to predchádzajúci deň, kedy došlo k vzniku uskutočnenia účtovného prípadu alebo ku dni, kedy sa zostavuje účtovná závierka [8].

1.5 Zánik pohľadávky

V prípade, pokiaľ dôjde k zániku pohľadávky je potrebné aby došlo k vyradeniu z účtovníctva. Lehota splatnosti vyjadruje, dokedy má byť dlžníkom uspokojená pohľadávka. Zúčastnené strany si vzájomne dohodnú dĺžku lehoty splatnosti v súlade s ObchZ, ktorý umožňuje si zjednať lehotu splatnosti na maximálne 60 dní, pokiaľ sa jedná o dlžníka verejnej správy, tak 30 dní odo dňa doručenia dokladu, alebo dodania tovaru či poskytnutia služby. Najčastejší spôsob zániku pohľadávky je jej uspokojenie dlžníkom, avšak existujú aj iné spôsoby, medzi ktoré patria napríklad:

- postúpením pohľadávky – dochádza k zmene pôvodného veriteľa (postupiteľ) na nového veriteľa (postupník), pričom je pôvodná pohľadávka nahradená novou pohľadávkou voči postupníkovi,
- odpis pohľadávky – dochádza k trvalému vyradeniu z evidencie účtovníctva, bližšie sa venuje bakalárska práca odpisu pohľadávky v nasledujúcich kapitolách,
- vkladom pohľadávky do majetku spoločnosti – dochádza k nahradeniu pohľadávky podielom na majetku spoločnosti,
- odpustením záväzku – podľa § 574 ObčZ je možné sa vzdať práva na úhradu záväzku dlžníkom,
- ďalšie spôsoby – napríklad dôjde k odstúpeniu od zmluvy, uplynutím lehoty (záväzky časovo obmedzené), splynutím osoby dlžníka a veriteľa [8, 10].

1.6 Premlčanie pohľadávky

Pohľadávka sa považuje za premlčanú, pokiaľ uplynie zákonom stanovený čas na vykonanie práva. V tomto prípade môže uplatniť dlžník námietku premlčania v prípade súdneho sporu, čo má za následok zánik súdnej vymáhateľnosti. Z tohto dôvodu však pohľadávka nezaniká a dlžník môže ale nemusí uspokojiť danú pohľadávku. U premlčacej doby záleží na tom, podľa ktorého zákona vznikla pohľadávka. V prípade, že pohľadávky vznikli v súlade s ObchZ je obecná premlčacia doba 4 roky a tie, ktoré vznikli v zmysle ObčZ, je obecná premlčacia doba stanovená na 3 roky [5, 11, 12].

1.7 Opravné položky k pohľadávkam

Opravné položky k pohľadávkam sa tvoria v prípade, pokiaľ existuje predpoklad, že nastali skutočnosti, ktoré znižujú hodnotu pohľadávky oproti jej oceneniu v účtovníctve. Tvorba opravných položiek k pohľadávkam sa predovšetkým realizuje u tých pohľadávkach, u ktorých existuje riziko, že dlžník úplne alebo čiastočne neuhradí (napr. z dôvodu insolventnosti), k sporným pohľadávkam voči dlžníkom, s ktorými sa vedie spor o jej uznanie, alebo aj k pohľadávkam voči dlžníkom v konkurznom či v reštrukturalizačnom konaní [8, 13].

Rozdeľujeme ich na dve hlavné skupiny:

1. daňové opravné položky,
2. účtovné opravné položky [13].

1.7.1 Daňové opravné položky

Podmienky tvorby daňových opravných položiek sú taxatívne vymedzené zákonom č. 595/2003 Z. z. o daní z príjmov (ďalej „ZDP“). Vymedzím tie opravné položky k pohľadávkam, u ktorých existuje riziko nezaplatenia, pričom ich tvorba podlieha nasledujúcim podmienkam:

- jedná sa o nepremľčané pohľadávky,
- pohľadávky vznikli od 1. 1. 2004,
- pohľadávky sú ocenené menovitou hodnotou,
- pohľadávky sú zahrnuté do zdaniteľných príjmov [14].

Daňové opravné položky k nepremlčaným pohľadávkam predstavujú právo, nie povinnosť ich tvorby a tvoria sa v prípade, pokiaľ od ich splatnosti uplynula doba viac ako:

- a) „360 dní, sa zahrnie do výdavkov do výšky 20 % menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatennej časti bez príslušenstva,
- b) 720 dní sa zahrnie do výdavkov do výšky 50 % menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatennej časti bez príslušenstva,
- c) 1080 dní sa zahrnie do výdavkov do výšky 100 % menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatennej časti bez príslušenstva.“ [15, § 20 ods. 14].

Tvorba takýchto opravných položiek sa nevzťahuje k tým pohľadávkam, ktoré boli nadobudnuté postúpením alebo v prípade, pokiaľ existuje možnosť ju započítať so splatnými záväzkami voči dlžníkovi [15].

ZDP umožňuje vytvoriť daňovú opravnú položku k príslušenstvu pohľadávky (za príslušenstvo pohľadávky sa považujú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením) až do výšky jej 100 % hodnoty, pokiaľ bolo zahrnuté do zdaniteľných príjmov a zároveň, ak od splatnosti pohľadávky, ku ktorej sa toto príslušenstvo viaže, uplynulo viac ako 1080 dní [15].

1.7.2 Účtovné opravné položky

Tvorba účtovných opravných položiek k pohľadávkam je založená na zásade opatrnosti a zachytení verného obrazu účtovníctva. Účtovná jednotka zohľadňuje pri oceňovaní potencionálny pokles reálnej hodnoty k pohľadávke, z dôvodu prípadných rizík a strát ku dňu zostavenia účtovnej závierky. Na rozdiel od daňových opravných položiek, ktorých tvorba podlieha ZDP, u účtovných opravných položiek je tvorba v plnej kompetencii účtovnej jednotky a nie sú daňovo účinné. Účtovné opravné položky musia byť v súlade s podmienkami, ktoré zahrňujú, že opravná položka môže byť vytvorená iba do výšky pohľadávky a zároveň, aby vyjadrovala objektívnu hodnotu pohľadávky [16].

1.8 Odpis pohľadávky

Dôvod na odpis pohľadávky nie je zakotvený v ZoÚ, a ani v postupoch účtovania. Skutočnosť, ktorá môže viesť k tomu, že sa veriteľ rozhodne odpísať pohľadávku, môže

byť spojená napríklad s tým, že sa pohľadávka javí ako nevymožiteľná alebo náklady s jej prípadným vymáhaním by presiahli jej hodnotu [8, 17].

Odpis pohľadávky je jeden zo spôsobov, kedy dochádza k jej definitívnemu vyradeniu z obchodného majetku spoločnosti. Odpísaním pohľadávky nedochádza k jej zániku, a stále existuje možnosť ju vymáhať. Odpis sa vykonáva jednorazovo, aj v priebehu účtovného obdobia a to daňovo i účtovne [8].

Ak veriteľ eviduje v účtovníctve pohľadávku, je možné odpis pohľadávky uznať ako daňový výdaj, pokiaľ došlo k niektorým nasledujúcim skutočnostiam a splňuje podmienky vymedzené v ZDP:

- súd zamietol návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetok úpadcu (dlžníka),
- na základe výsledku konkurzného alebo reštrukturalizačného konania,
- dlžník zomrel a pohľadávka nemohla byť uspokojená ani vymáhaním od dedičov dlžníka, ...[15, §19 ods. 2, písm. h].

Ďalší spôsob, kedy zákon umožňuje uznať odpis pohľadávky ako daňový výdaj, je vymedzený nasledovne: *„Odpis pohľadávky do výšky opravnej položky, ktorá by bola uznaná za daňový výdavok a odpis príslušenstva k pohľadávke do výšky opravnej položky, ktorá by bola uznaná za daňový výdavok.“* [15, §19 ods. 2 písm. r]

Postup účtovania daňových i účtovných opravných položiek k pohľadávkam a jej následný odpis, je znázornený na zjednodušenom modelovom príklade.

Príklad:

Spoločnosť AB s.r.o. (nie je platcom DPH) poskytla v roku 2013 spoločnosti XY, s.r.o. svoje služby v hodnote 6 000 €, od tohto roku eviduje pohľadávku splatnú dňa 15. 8. 2013. V roku 2015 sa rozhodla vytvoriť k nej opravnú položku v 100 % výške pohľadávky, podľa ZDP bola daňovo uznaná vo výške 50 %. V roku 2016 sa spoločnosť AB s.r.o. rozhodla upustiť od jej vymáhania a odpísala ju do nákladov [8].

Odpis je daňovo uznateľný výdavok, pretože splňuje podmienky ZDP, ktoré boli bližšie špecifikované v predchádzajúcej časti.

Tabuľka 1: Modelový príklad na odpis pohľadávky

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Rok	Účtovný prípad	MD	D	Suma v €
2013	Vystavenie faktúry za predaj služby	311	602	6 000
2015	Tvorba opravnej položky:			
	a) Daňovo uznaná	547.1	391.1	3 000
	b) Daňovo neuznaná	547.2	391.2	3 000
2016	Odpis pohľadávky			
	- Zúčtovanie daňovo uznanej opravnej položky	391.1	311	3 000
	- Zúčtovanie daňovo neuznanej opravnej položky	391.2	311	3 000

1.9 Finančná analýza

V súčasnosti existuje množstvo definícií finančnej analýzy, ale vo všeobecnosti je považovaná ako súbor činností, ktoré sú zamerané na zistenie a hodnotenie finančnej situácii podniku. Zmyslom finančnej analýzy je poskytnúť a pripraviť podklady pre plnohodnotné rozhodovanie o fungovaní podniku v budúcnosti. Zároveň môže identifikovať silné, ale i slabé stránky, ktoré môžu byť základom pre ďalší rozvoj a postup podniku do budúcnosti. Podkladom pre spracovanie finančnej analýzy slúži práve účtovníctvo, resp. účtovná závierka, ktorej súčasťou je súvaha, výkaz zisku a straty, výkaz o zmenách vo vlastnom imaní, výkaz o peňažných tokoch, príloha. Pri prevedení finančnej analýzy je potrebná analýza i vnútorných a vonkajších podmienok, počas ktorých analyzovaný podnik prevádzkal svoju činnosť. Na prevedenie finančnej analýzy slúžia finančné ukazovatele, ktoré sú základným nástrojom pre rozpoznanie zdravia podniku. Existuje množstvo finančných ukazovateľov, avšak pre účely bakalárskej práce sa bude vychádzať iba z vybraných ukazovateľov, ktoré sú s ňou konzistentné [18, 19].

1.9.1 Ukazovatele likvidity

Likvidita vo všeobecnosti znamená, schopnosť transformovať rôzne aktíva čo najrýchlejšie a bez väčších strát na peňažné prostriedky. Vysoká likvidita na jednej strane predstavuje schopnosť podniku splácať svoje záväzky, ale na druhej strane dochádza

k viazaniu finančných prostriedkov, u ktorých nedochádza takmer k žiadnemu zhodnoteniu, čo má vplyv aj na rentabilitu podniku. Jednotlivý majetok sa vyznačuje rôznou likvidnosťou, pričom ich členenie od najlikvidnejšieho majetku je nasledovné:

- krátkodobý finančný majetok,
- krátkodobé pohľadávky,
- zásoby,
- obligácie, dlhodobé pohľadávky, termínované vklady (dlhodobo likvidné),
- dlhodobý hmotný majetok,
- dlhodobý nehmotný majetok [20].

Takmer v každej odbornej literatúre sa stretneme s doporučenými hodnotami, avšak pri porovnávaní výsledkov konkrétneho podniku je lepšie vychádzať z odvetvových hodnôt. Tieto hodnoty sú vhodnejšie pri interpretácii výsledkov analyzovaného podniku [20]. Rozlišujeme tri typy likvidity, a to:

1. bežná likvidita,
2. pohotová likvidita,
3. okamžitá likvidita [20].

Likvidita bežná – Current ratio

Likvidita bežná je súčasne označovaná aj ako likvidita 3. stupňa. Predstavuje schopnosť pokryť krátkodobé záväzky krátkodobým aktívami, resp. vyjadruje koľkokrát majú byť obežné aktíva väčšie ako krátkodobé záväzky, aby nedochádzalo k ich krytiu prostredníctvom stálych aktív. Doporučené hodnoty pre likvidity bežnú sa pohybujú v rozmedzí 1,5 – 2,5, avšak ako bolo už vyššie zmienené, pre lepšie porovnanie sa vychádza z odvetvových hodnôt. Výpočet pre bežnú likviditu je nasledujúci [18]:

$$\frac{\text{krátkodobé pohľadávky} + \text{finančné účty} + \text{zásoby}}{\text{krátkodobé záväzky} + \text{krátkodobé finančné výpomoci} + \text{bežné bankové úvery}}$$

Likvidita pohotová – Quick ratio

Pohotová likvidita je označovaná aj ako likvidita 2. stupňa. Vyjadruje schopnosť pokryť krátkodobé záväzky krátkodobými aktívami abstrahovaním zásob, pretože sa považujú za najmenej likvidný zdroj. Doporučené hodnoty uvedené v odborných literatúrach sa pohybujú v rozmedzí 1-1,5. Výpočet pre pohotovú likviditu je nasledujúci [18]:

$$\frac{\text{krátkodobé pohľadávky} + \text{finančné účty}}{\text{krátkodobé záväzky} + \text{krátkodobé finančné výpomoci} + \text{bežné bankové úvery}}$$

Likvidita okamžitá – cash ratio

Podobne ako u likvidity pohotovej a bežnej, môže byť v rôznych literatúrach rôzne označovaná ako napríklad likvidita peňažná či likvidita 1.stupňa. Podstatou tohto ukazovateľa je, že dáva do pomeru najlikvidnejšiu časť majetku (finančné účty) s krátkodobými záväzkami celkom. Podľa skúsenosti podnikov z praxe vyplýva, že schopnosť hradiť svoje záväzky by mala byť vyjadrená pomerom 1:5, tzn., že k 1 eur pripadá práve 20 centov finančného majetku. Doporučené hodnoty sa pohybujú v rozmedzí od 0,2 do 0,6. Výpočet pre okamžitú likviditu je nasledujúci [20]:

$$\frac{\text{finančné účty}}{\text{krátkodobé záväzky} + \text{krátkodobé finančné výpomoci} + \text{bežné bankové úvery}}$$

1.9.2 Čistý pracovný kapitál (ČPK)

Pracovný kapitál v odborných publikáciách je chápaný ako hrubý kapitál, ktorý predstavuje tie finančné prostriedky podniku, ktoré je potrebné neprestajne udržiavať v prevádzke, čím dôjde k zabezpečeniu výrobného a dodávateľského cyklu [3].

ČPK je vyjadrený ako rozdiel medzi obežným majetkom (položky: zásoby, krátkodobé pohľadávky, finančné účty) a krátkodobými záväzkami (položky: krátkodobé záväzky, krátkodobá finančný výpomoc a bežné bankové úvery). Výsledná hodnota interpretuje tú časť obežného majetku, ktorá zostane po úhrade všetkých krátkodobých dlhov. Môže predstavovať akúsi investíciu pre ďalší chod prevádzky [3].

1.9.3 Doba inkasa a obrat krátkodobých pohľadávok

Doba inkasa krátkodobých pohľadávok slúži k analyzovaniu efektívnosti inkasa pohľadávok. Ukazovateľ vyjadruje za koľko dní bude spoločnosť schopná splácať faktúry svojim dodávateľom z tržieb, inými slovami sa jedná o priemernú dobu, kedy sa pohľadávky premenia na formu peňažných prostriedkov. Doporučenými hodnotami sa považuje doba splatnosti pohľadávok, ktorú si určí samotná spoločnosť. Doba inkasa krátkodobých pohľadávok je vyjadrená nasledujúcim vzťahom [18]:

$$\frac{\text{krátkodobé pohľadávky}}{\text{tržby z predaja tovaru} + \text{tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb}} * 360$$

Obrat pohľadávok vyjadruje koľkokrát sa pohľadávky „obrátili“ v tržbách, resp. vyjadruje počet obrátok, ktorými tržby presahujú pohľadávky v danom období. Je vyjadrený nasledujúcim vzťahom [18]:

$$\frac{\text{tržby z predaja tovaru} + \text{tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb}}{\text{krátkodobé pohľadávky}}$$

Príslušné ukazovatele môžu byť použité nielen na krátkodobé pohľadávky, ale aj na celkový obežný majetok a jej príslušné položky.

1.9.4 Doba splácania a obrat krátkodobých záväzkov

Doba splácania záväzkov vyjadruje dobu, za akú spoločnosť hradí priemerne svoje krátkodobé záväzky od momentu ich vzniku. Ukazovateľ doby splácania krátkodobých záväzkov z obchodného styku slúži k poskytnutiu informácii veriteľom o predpokladanej platobnej morálke. Je vyjadrený nasledujúcim vzťahom [18]:

$$\frac{\text{krátkodobé záväzky}}{\text{tržby z predaja tovaru} + \text{tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb}} * 360$$

Obrat krátkodobých záväzkov podobne ako u pohľadávok, vyjadruje počet obrátok, ktorými tržby presahujú krátkodobé záväzky v danom období, inými slovami, koľkokrát sa „obrátili“ v tržbách. Je vyjadrený nasledujúcim vzťahom [18]:

$$\frac{\text{tržby z predaja tovaru} + \text{tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb}}{\text{krátkodobé záväzky}}$$

Bakalárska práca je prevažne zameraná na pohľadávky, avšak pri aplikovaní vybraných ukazovateľov z finančnej analýzy sa pre lepšie zhodnotenie a interpretácie výsledkov bude vychádzať z komparácie záväzkov a pohľadávok v analyzovanej spoločnosti.

1.10 Zaistenie pohľadávok

Veriteľ, ktorý dodáva s odloženou splatnosťou, poskytuje dodávateľský úver, a tým je vystavený riziku, že odberateľ nezaplatí svoj záväzok. V prípade pokiaľ veriteľ vstupuje do zmluvného vzťahu, mal by zvážiť nielen bonitu a zodpovednosť zmluvného partnera, ale v najvhodnejšom prípade by si mal zabezpečiť svoje pohľadávky, aby predchádzal

k prípadným rizikám, ktoré sú s nimi spojené. Z toho dôvodu je potrebné, aby veriteľ efektívne riadil svoje pohľadávky a na to mu slúžia rôzne zaistovacie inštrumenty, ktorými sa táto bakalárska práca bližšie zaoberá v danej kapitole [4].

1.10.1 Faktoring

V súčasnosti sa veľa spoločností obracia k rôznym spôsobom financovania, ktorým si chcú zabezpečiť cash-flow spoločnosti. Medzi takého financovanie patrí aj faktoring, ktorý sa stáva u mnohých spoločnostiach preferovanou alternatívou financovania [21].

Faktoring neslúži len ako spôsob prefinancovania pohľadávok, zabezpečenia cash-flow, ale môže mať rôzne spôsoby využitia, napríklad v podobe správy pohľadávok, ich zabezpečenie alebo poskytovanie informácií dodávateľom [22].

V rôznych odborných literatúrach neexistuje ucelená definícia faktoringu. Dôvodom je, že faktoring môže poskytovať veľký počet funkcií a obchodných alternatív, v ktorých môže byť využitý. Faktoring je možné definovať ako uzavretie zmluvy (tzv. cesijná klauzula), v ktorej na jednej strane vystupuje veriteľ poskytujúci službu alebo dodávajúci výrobky a na druhej strane vystupuje špecializovaná firma, tzv. faktor. Podstatou je, že faktor odkúpi krátkodobé pohľadávky od veriteľa, bez súhlasu dlžníka, čím získa oprávnenie veriteľa vymáhať splnenie záväzku za odplatu a stáva sa novým majiteľom pohľadávky. Úlohou faktora je poskytovať financovanie, sledovať a zabezpečovať pohľadávky na základe detailného posúdenia ich celkovej kvality a rizík [21, 22].

Vo faktoringu vystupujú traja aktéri, a to:

- faktor (faktoringová spoločnosť),
- dodávateľ (faktoringový klient) a
- príjemca (faktoringový dlžník) [21].

1.10.2 Poistenie pohľadávok

V Slovenskej republike je tento spôsob zaistenia pohľadávok málo využívaný, avšak má veľký potenciál. Na jednej strane poisťuje prípadné riziko vyplývajúceho z platobnej neschopnosti a tzv. platobnej nevôle odberateľa a na druhej strane poskytuje užitočné informácie nielen o tuzemských, ale i zahraničných odberateľov. Väčšinou sa poisťujú krátkodobé dodávateľské úvery uskutočnené v rámci dodávateľského styku, napríklad

v prípade, ak sa dodávateľ rozhodne vstúpiť na nový trh, alebo pri uzatváraní väčších transakcií, u ktorých nie je overená bonita odberateľa [23, 24].

Jednou z výhod poistenia je, že pokiaľ dôjde k zmenám platobnej schopnosti u niektorých odberateľov, poisťovňa na to upozorní. Nevýhodou môže byť, že poisťovňa požaduje poistenie celého portfólia odberateľov alebo jej prevažnej časti z dôvodu diverzifikácie rizika [24].

Poistná udalosť nenastane v okamžiku, kedy odberateľ neuhradí svoju pohľadávku riadne a včas, ale až po uplynutí dohodnutej lehoty s poisťovňou, v priebehu ktorej sa snaží dodávateľ vymôcť pohľadávku. Poisťovňa sa najskôr obráti na svoju inkasnú kanceláriu, prostredníctvom ktorej sa snaží vymôcť pohľadávku (väčšinou na vlastné náklady). V prípade, ak nastane situácia, že pohľadávku nie je možné vymôcť prostredníctvom dodávateľa ani poisťovne, dochádza k poistnej udalosti v dohodnutej výšky. Poistné plnenie sa spravidla pohybuje až v rozmedzí 80 - 90 %, z ktorej sa ešte odpočítavajú náklady spoluúčasti s poisťovňou [23, 24].

1.10.3 Zmluvná záloha (preddavok)

Ďalší spôsob zaistenia pohľadávok, ktorý sa často vyskytuje v podnikateľskej praxi je zmluvná záloha. Princípom je, že dodávateľ požaduje od svojho odberateľa úhradu zálohy na budúcu dodávku služieb alebo tovaru. Výška zálohy závisí od dohody medzi dodávateľom a odberateľom, pričom zálohou môže byť uhradená celková alebo čiastočná hodnota budúcej dodávky. O samotnej zálohovej faktúry sa v okamžiku jej vystavenia neúčtuje, ale sa zaeviduje do knihy vystavených faktúr a do účtovníctva sa zaeviduje až v prípade, pokiaľ dôjde k jej úhrade. Z pohľadu účtovníctva sa členia na krátkodobé a dlhodobé preddavky [25].

U zálohy je nutné zohľadniť i daňovú problematiku, ktorá je obsiahnutá v ZoDPH nasledovne: „*Ak je platba prijatá pred dodaním tovaru alebo služby, vzniká daňová povinnosť z prijatej platby dňom prijatia platby.*“ [26, § 19 ods.4]. V princípe sa jedná o to, že dodávateľovi vzniká daňová povinnosť dňom, kedy záloha bola uhradená, zároveň je jeho povinnosťou vystaviť faktúru do 15 dní alebo dokonca kalendárneho mesiaca odo dňa prijatej platby pred dodaním tovaru alebo služby [26, § 73].

Účtovanie je znázornené na nasledujúcom modelovom príklade.

Príklad:

Spoločnosť AAA, a.s. v rámci obchodnej spolupráce so spoločnosťou XYZ, s.r.o. poskytne službu, zjednaná suma bola dohodnutá vo výške 30 000 €. Spoločnosť AAA, a.s. požaduje zaplatenie zálohy vo výške 50 % pred poskytnutím služby, z dôvodu, že sa jedná o nového klienta. Poskytnutie služby bude uskutočnené do 15 dní od prijatia zálohy.

Tabuľka 2: Modelový príklad na zmluvnú zálohu

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Opis účtovnej operácie	Čiastka €	MD	D
Zálohová faktúra vystavené na spoločnosť ABC, s.r.o.	15 000	-	-
Úhrada zálohy	15 000	221	324
Vystavenie riadnej FA do 15 dní od úhrady zálohy	30 000	311	
a) Suma bez DPH	25 000		602
b) DPH	5 000		343
Zúčtovanie uhradenej zálohy	15 000	324	311
Uhradenie zvyšnej sumy od odberateľa	15 000	221	311

Príklad:

Pokiaľ v danom príklade nastane situácia, kedy poskytnutie služby prebehne až v nasledujúcom mesiac, od vystavenia zálohovej faktúry, účtovanie bude nasledujúce:

Tabuľka 3: Modelový príklad na zmluvnú zálohu 2

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Opis účtovnej operácie	Čiastka €	MD	D
Zálohová faktúra vystavené na spoločnosť ABC, s.r.o.	15 000	-	-
Úhrada zálohy	15 000	221	324
DPH z prijatej zálohy	2 500	324	343
Vystavenie FA za uskutočnenú službu	30 000	311	
a) Suma bez DPH	25 000		602
b) DPH	5 000		343
Zúčtovanie uhradenej zálohy	15 000		311
a) Suma bez DPH	12 500	324	
b) DPH	2 500	343	
Uhradenie zvyšnej sumy od odberateľa	15 000	221	311

1.10.4 Zmluvná pokuta

Zmluvná pokuta patrí medzi najčastejšie používané zaist'ovacie prostriedky a predstavuje väčšinou peňažnú čiastku, ktorá môže vyvolať určitý psychický nátlak na dlžníka, aby splnil dohodnutú povinnosť. Predstavuje i náhradu škody v paušálnej podobe, v prípade, pokiaľ dôjde k porušeniu zmluvnej povinnosti, bez ohľadu na to, či oprávnenému vznikla škoda, závisí to však od zákona, podľa ktorého došlo k uzavretiu zmluvy [28].

ObčZ upravuje zmluvnú pokutu nasledovne: *„Ak strany dojednávajú pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti zmluvnú pokutu, je účastník, ktorý túto povinnosť poruší, zaviazaný pokutu zaplatiť, aj keď oprávnenému účastníkovi porušením povinnosti nevznikne škoda.“* [5, § 544 ods.1]. Niektoré doplnujúce ustanovenia sú modifikované aj v ObchZ, ale základná úprava je obsiahnutá v ObčZ.

Zásadný rozdiel medzi ustanoveniami v ObčZ a ObchZ je zodpovednostný princíp. Zatiaľ čo u ObčZ sa vychádza z princípu zavinenia: *„Ak z dohody nevyplýva niečo iné, nie je dlžník povinný zmluvnú pokutu zaplatiť, ak porušenie povinnosti nezavinil,“* [5, § 545 ods. 3] u obchodného zákonníka sa berie tzv. objektívna zodpovednosť: *„Okolnosti vylučujúce zodpovednosť nemajú vplyv na povinnosť platiť zmluvnú pokutu.“* [12, § 300]. Jedná sa o dve výrazne odlišné ustanovenia, ktoré majú zásadný vplyv v rámci obchodnoprávnych vzťahov.

V ObchZ sú vymedzené i ustanovenia, ktoré upravujú zánik zmluvnej pokuty, v prípade odstúpenia od zmluvy a upravuje i vzťah medzi zmluvnou pokutou a zániku záväzku v dôsledku oneskoreného plnenia [12].

Ustanovenia, ktoré by obsahovali výšku zmluvnej pokuty nie sú obsiahnuté v ObchZ ani v ObčZ, a preto je to v kompetencii zmluvných strán aby si zjednali jej výšku, ktorá by mala splňovať zásadu poctivého obchodného styku a nemala by sa priečiť dobrým mravom [27].

1.10.5 Skonto

Skonto je ďalším zaist'ovacím prostriedkom, ktorého princípom je motivovať zákazníka k včasnej úhrade. Aby zákazník získal skonto, resp. možnosť uhradiť nižšiu čiastku ako

je jeho celkový záväzok, musí uhradiť svoj dlh skôr, ako je dohodnutá štandardná splatnosť. Výhoda pre dodávateľa spočíva v troch zásadách a to:

- zníženie nákladov na financovanie pracovného kapitálu,
- zníženie rizika vzniku nedobytných a oneskorene hradených pohľadávok a
- zníženie nákladov vynaložených na administráciu spojenú, napr. so sledovaním, či vymáhaním pohľadávky [29].

Nevýhodou pre dodávateľa je, že dochádza k úhrade výrobku alebo služby v zníženej cene. Z uvedeného vyplýva, že využitie skonta budú preferovať tí zákazníci, ktorí majú dostatok voľných finančných zdrojov, zatiaľ čo kapitálovo slabí zákazníci využijú štandardnú dobu splatnosti, aby došlo čo najväčšiemu refinancovaniu hotovostného cyklu [29].

Výpočet efektívnosti poskytnutia skonta dodávateľom sa vychádza z nasledujúceho vzťahu:

$$HD_s * (1 + i_t) \geq HD$$

Kde:

HD_s hodnota dodávky znížená o skonto v Kč,

HD plná (fakturovaná) hodnota dodávky,

i_t „prepočítaná“ alternatívna výnosová miera [6].

„Prepočítaná“ úroková miera vyjadruje počet dní, ktoré uplynú medzi štandardnou dobou splatnosti a dobou pre využitie skonta a je vyjadrená nasledujúcim vzťahom:

$$i_t = i * \frac{T}{365}$$

Kde:

T počet dní, ktoré uplynú medzi štandardnou dobou splatnosti a dobou pre využitie skonta ($T = DS - LS$),

DS doba splatnosti obchodného úveru v dňoch,

LS lehota pre poskytnutie skonta,

i alternatívna výnosová miera [6].

1.11 Interné a externé vymáhanie pohľadávok

V prípade pokiaľ sa naskytne situácia, kedy dôjde k nezaplateniu pohľadávky, spoločnosti pristupujú k jej vymáhaniu. Aby spoločnosť prevádzala interné vymáhanie svojpomocne, musí vychádzať z dobrých znalostí obchodných prípadov, spôsobov vymáhania, ktoré sú pre konkrétnu spoločnosť najefektívnejšie a z flexibility jednania. Interné vymáhanie môže byť prevádzané rôznymi spôsobmi, ako napríklad telefonickým urgovaním odberateľa, písomnými či elektronickými upomienkami, osobným jednaním a ďalšími spôsobmi, ktoré umožňuje dnešný trh. Prístup k internému vymáhaniu sa bude odvíjať jak od veľkosti tržieb, tak predovšetkým od počtu dlžníkov, resp. od objemu pohľadávok po lehote splatnosti. V závislosti od počtu dlžníkov a pohľadávok sa náklady a časová náročnosť interného vymáhania bude zvyšovať. Z toho pohľadu je v kompetencii konkrétnej spoločnosti zvážiť náklady a porovnať ich s nákladmi, ktoré by musela vynaložiť v prípade externého vymáhania prostredníctvom inkasných agentúr [6, 30].

Inkasné agentúry sú odborné spoločnosti, ktoré sa zameriavajú práve na vymáhanie pohľadávok pre tretie osoby. Predpokladom úspešnosti inkasných agentúr je, že prevádzajú intenzívnejší a prísnejší postup vymáhania pohľadávok, prostredníctvom telefonického kontaktu, písaním výziev, ale i osobným kontaktom s dlžníkom. Poskytujú informácie veriteľom o bonite odberateľov, ale i o kvalite ich pohľadávok. Medzi veriteľom a inkasnou agentúrou vzniká právny vzťah na základe mandátnej zmluve, ktorá je uzatvorená v súlade s ObchZ. Na Slovensku sa nachádza široké spektrum inkasných agentúr ako napr. medzinárodné, stredoeurópske, stredné i malé inkasné agentúry, ktoré sú pod dohľadom Asociácie slovenských inkasných spoločností. Využitím inkasnej agentúry dochádza k úspore času a nákladov, ktoré by musela vynaložiť na neustále vzdelávanie špecializovaných pracovníkov, na získavanie informácií o finančnom stave odberateľa a na samotné vymáhanie. V porovnaní s interným vymáhaním sa jedná o drahší spôsob vymáhania, a preto je výhodné ho uplatniť u väčšieho počtu odberateľov [30, 6].

1.12 Súdne vymáhanie pohľadávok

V prípade ak spoločnosť neuspeje v mimosúdnom vymáhaní dlhov nastupuje súdne vymáhanie, ktorého konanie je zväčša vedené advokátom veriteľa. Podaním žaloby sa zahajuje súdne konanie. Ak sa jedná o peňažné plnenie, podáva sa žaloba ako návrh na vydanie platobného rozkazu, ktorý musí obsahovať náležitosti v súlade so zákonom č. 160/2015 Z. z. o civilnom sporovom poriadku (ďalej len „CSP“). Žalobca je povinný doložiť všetky listinné dôkazy (napr.: vystavená faktúra, zmluva, dodací list, predžalobná výzva, upomienky apod.), ktoré potvrdzujú jeho tvrdenia. Súd môže rozhodnúť vo veci samej alebo jej časti na základe skutočností tvrdených žalobcom a to bez vyjadrenia žalovaného. Súd uloží povinnosť žalovanému uhradiť uplatnenú peňažnú pohľadávku žalobcom do 15 dní od doručenia platobného rozkazu a náklady na trovy konania. Pokiaľ žalovaný s rozhodnutím nesúhlasí, zákon mu umožňuje v rovnakej lehote uplatniť právo na podanie odporu. Žalovaný je povinný uplatnenie odporu vecne odôvodniť a doložiť listiny preukazujúce jeho tvrdenia, inak súd odpor zamietne. Platobný rozkaz sa doručuje do vlastných rúk žalovaného, ak ho súd nemôže doručiť žalovanému, rozkaz zruší v plnom rozsahu [31, 32].

Aby bolo možné podať návrh na vydanie platobného rozkazu je potrebné uhradiť súdny poplatok. Súdny poplatok je výhodnejšie uhradiť prostredníctvom kolkovými známkami (max. je možné uhradiť súdny poplatok vo výške 300 €), čím dôjde k urýchleniu rozhodnutia, v inakšom prípade súd vyzve k jeho úhrade. Súdny poplatok činí 6 % zo žalovanej istiny abstrahovaním príslušenstva žalovanej pohľadávky (napr. úrok z omeškania), pričom je stanovený minimálny poplatok, ktorý činí 16,50 € a maximálny poplatok v súvislosti s obchodnými záležitosťami činí 33 193,50 € [31].

Platobný rozkaz je možné vydať i v skrátrenom procese, ak žalobca splní podmienky uvedené v CSP. Medzi tieto podmienky patrí vyplnenie tlačiva pre platobný rozkaz vydanom Ministerstvom spravodlivosti, zaplatenie súdneho poplatku, a predloženie dôkazných prostriedkov. V takomto prípade je povinný súd vydať platobný rozkaz do 10 dní od doručenia návrhu. Súd vo všeobecnosti nemá stanovenú lehotu pre vydanie platobného rozkazu v CSP, a preto je možné pri splnení vyššie stanovených podmienok výrazne skrátiť jeho vydanie [32, 31].

2 ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU

Analýza vybranej spoločnosti vychádza z dostupných informácií poskytnutých spoločnosťou, ktoré sú obsiahnuté prevažne v interných predpisoch. Z toho dôvodu si spoločnosť nepraje, aby bola menovaná, a preto v nasledujúcich kapitolách bude vystupovať pod názvom ABC, a.s.

2.1 Charakteristika spoločnosti ABC, a.s.

Spoločnosť ABC, a.s. s právnou formou akciovej spoločnosti sa založila zakladateľskou listinou v decembri v roku 2002, a z dôvodu privatizácie spoločnosti sa následne v roku 2003 zapísala do obchodného registra Slovenskej republiky. Spoločnosť ABC, a.s. disponuje akciami v počte 5 303 816 ks a 100% akcionármi sú mestá a obce v regióne pôsobnosti. Priemerný počet zamestnancov ku koncu roku 2016 bol 1 550, pričom väčší podiel zamestnancov je zaznamenaný v kategórii robotníckych profesií a zvyšný podiel predstavujú technicko-hospodársky zamestnanci.

Kľúčovým kritériom pre veľkostné zaradenie podniku je počet zamestnancov, ročná súvaha a ročný obrat a podľa aktuálnych údajov sa radí spoločnosť ABC, a.s. medzi veľké podniky. Podľa klasifikácie ekonomických činností SK-NACE spoločnosť ABC, a.s. patrí do skupiny 36001, čo je zber, úprava a dodávka pitnej a úžitkovej vody

Predmet podnikania je rozsiahly, a preto sa vypíšu najhlavnejšie činnosti, ktorými sú:

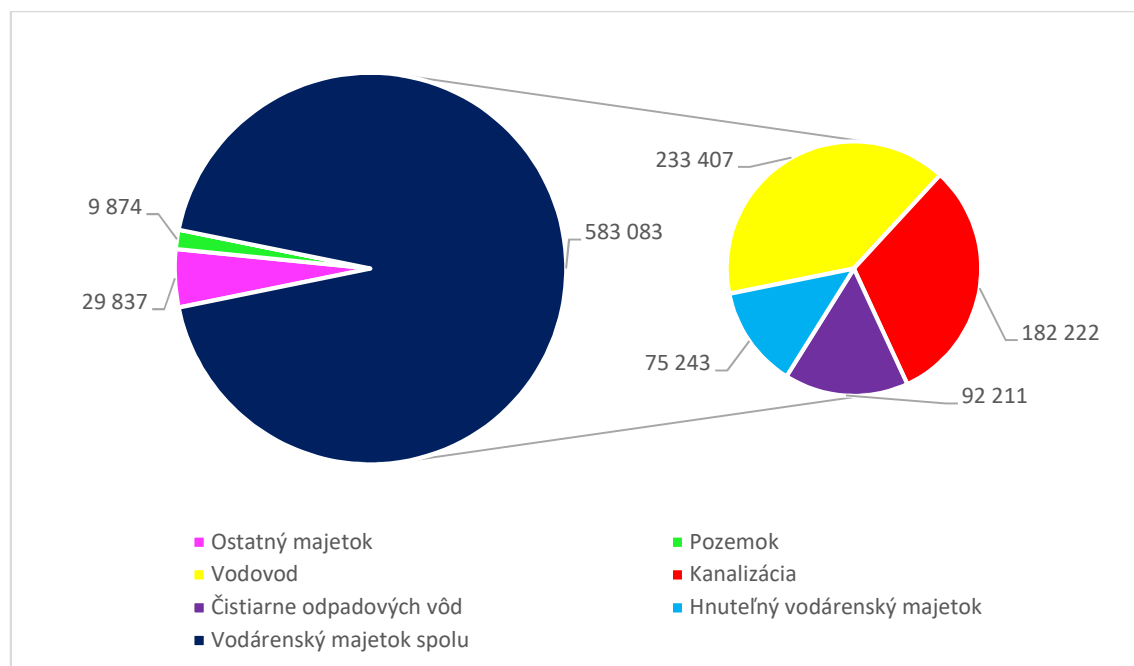
- zabezpečenie výroby a plynulej dodávky pitnej vody pre obyvateľstvo, priemysel, poľnohospodárstvo a pre ďalších spotrebiteľov,
- zabezpečenie odvádzania a čistenia odpadových vôd vypúšťaných do verejnej kanalizácie v danej územnej pôsobnosti,
- zabezpečenie prevádzky, údržby, opravy, ochrany vodných zdrojov, verejných vodovodov, verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd,
- prípravné práce k realizácii stavby,
- poskytovanie služieb v lesníctve a poľovníctve,
- diagnostika kanalizačných a vodovodných potrubí,
- reklamné a marketingové služby,
- prenájom hnutel'ných vecí,...

Verejné vodovody sú spravované 7 odštepnými závodmi spoločnosti celkovo v jedenástich okresoch. Odštepné závody a pracoviská sú pomenované podľa okresov v ktorých sa nachádzajú, a z toho dôvodu príslušné pomenovania sa nebudú bližšie špecifikovať. Zaujímavosťou je, že z celkového počtu obyvateľov v jednotlivých sídlach s verejným vodovodom, ktoré spravuje spoločnosť, je pripojených 94,2 % obyvateľov. Zároveň v roku 2016 spoločnosť prevádzkovala vodovodné siete s celkovou dĺžkou 5 659 km.

2.1.1 Stav majetku spoločnosti ABC, a.s.

Majetok spoločnosti pozostáva z prevažne dlhodobého hmotného majetku, ktorý tvorí jej majoritnú časť. čím sa zaraďuje medzi kapitálovo ťažké spoločnosti.

Kategorizácia majetku spoločnosti ABC, a.s. k roku 2016 je nasledovná:

Graf 1: Stav majetku spoločnosti ABC, a.s.

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Majetok je oceňovaný obstarávacou cenou, ktorá zahŕňa cenu obstarania a náklady súvisiace s obstaraním. Majetok, ktorý obstarala spoločnosť vlastnou činnosťou, oceňuje vlastnými nákladmi. Najväčší podiel majetku predstavuje práve vodárenský (tvorí ho hnuteľný vodárenský majetok, kanalizácia, čistiarnie odpadových vôd a vodovod), ktorý

je nevyhnutý k vykonávaniu hlavnej činnosti spoločnosti. Zároveň tento majetok predstavuje až 95,2 % podiel z celkovej hodnoty majetku.

2.1.2 Organizačná štruktúra spoločnosti

Vzhľadom na to, že sa jedná o veľkú spoločnosť, tak i organizačná štruktúra je rozsiahla. Pre jej lepšie zobrazenie sa bude vychádzať z nasledujúceho obrázku:

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Na základe toho, že sa jedná o akciovú spoločnosť, tak na čele stojí generálny riaditeľ, ktorý má na starosti celkový chod spoločnosti. O dôležitých rozhodnutiach sa rozhoduje na valnom zhromaždení akcionárov, čo je zároveň i najvyšší orgán spoločnosti. Jednotlivé útvary sú členené podľa zamerania, ktoré spravuje a riadi riaditeľ príslušného útvaru.

2.2 Finančná analýza spoločnosti ABC, a.s.

Pre každú spoločnosť je dôležitý zákazník, ktorý preukáže dobrú platobnú schopnosť a zaistí spoločnosti včasnú platbu pohľadávok, čo má pozitívny vplyv na likviditu spoločnosti. Bakalárska práca sa zameria na tie vybrané ukazovatele, ktoré priblížia súčasný stav pohľadávok z obchodného styku. Finančná analýza vychádza zo súvahy a výkazu zisku a straty za roky 2014, 2015 a 2016 pre lepšie porovnanie súčasného stavu. Súčasne sa venuje analýze tých pohľadávok, ktoré má spoločnosť po lehote splatnosti a spôsobom vytvorenia opravných položiek.

Z dôvodu nevedenia odvetvového priemeru štatistických hodnôt jednotlivých finančných ukazovateľov v Slovenskej republike sa pri porovnávaní jednotlivých hodnôt bude vychádzať z tzv. „odvetvového mediánu“. Jedná sa o hodnoty, ktoré sú štatisticky presnejšie, a v rámci dostupných informácií sa člení na tri časti, a to na horný kvartil, medián a dolný kvartil, pričom extrémne hodnoty (minimum a maximum) nie sú k dispozícii. Z dôvodu dostupných hodnôt sa pre lepšie porovnanie použili krabicové grafy spracované v programe Statistica.

2.2.1 Ukazovatele likvidity

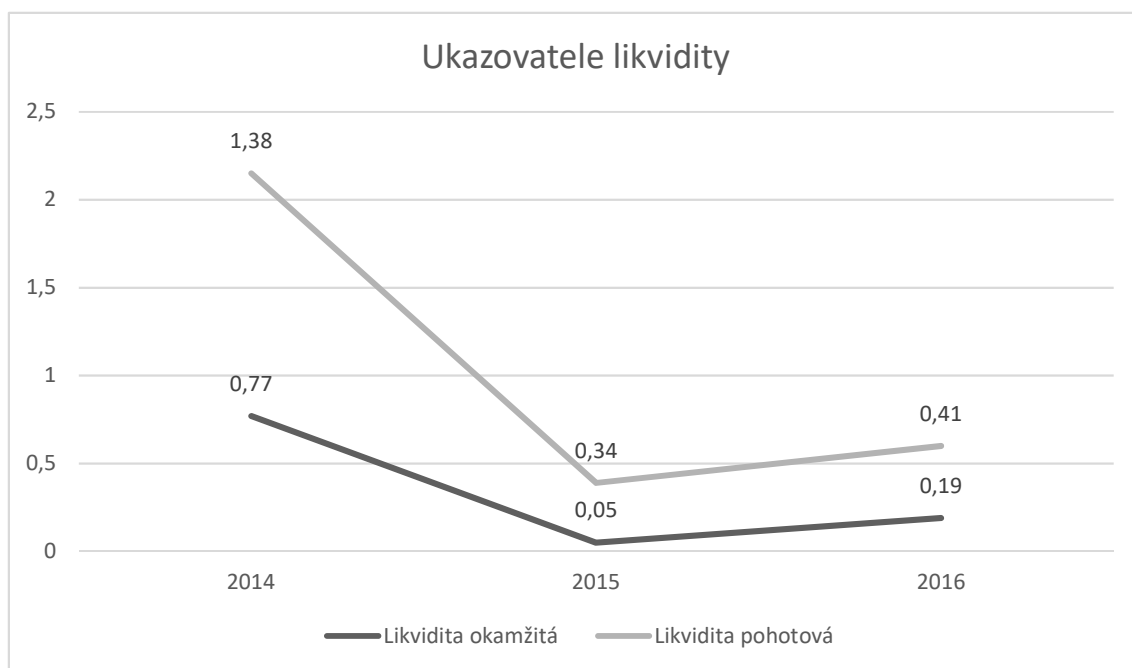
V rôznych odborných literatúrach je členenie a pomenovanie likvidity odlišné, a preto sa analýza likvidity zameria na tie ukazovatele, ktoré neobsahujú zásoby. Speňažiteľnosť zásob môže byť obťažná, a preto sa radí medzi tie položky majetku, ktoré sú menej likvidné, hlavne pokiaľ sa jedná o materiál. Prostredníctvom týchto ukazovateľov sa efektívne zistí finančná situácia podniku a jej schopnosť hradiť svoje záväzky.

Pre lepšiu priehľadnosť a zrozumiteľnosť sa vychádza pri výpočte jednotlivých ukazovateľov likvidity z nasledujúcej tabuľky:

Tabuľka 4: Výpočet ukazovateľa likvidity

[Zdroj: vlastné spracovanie]

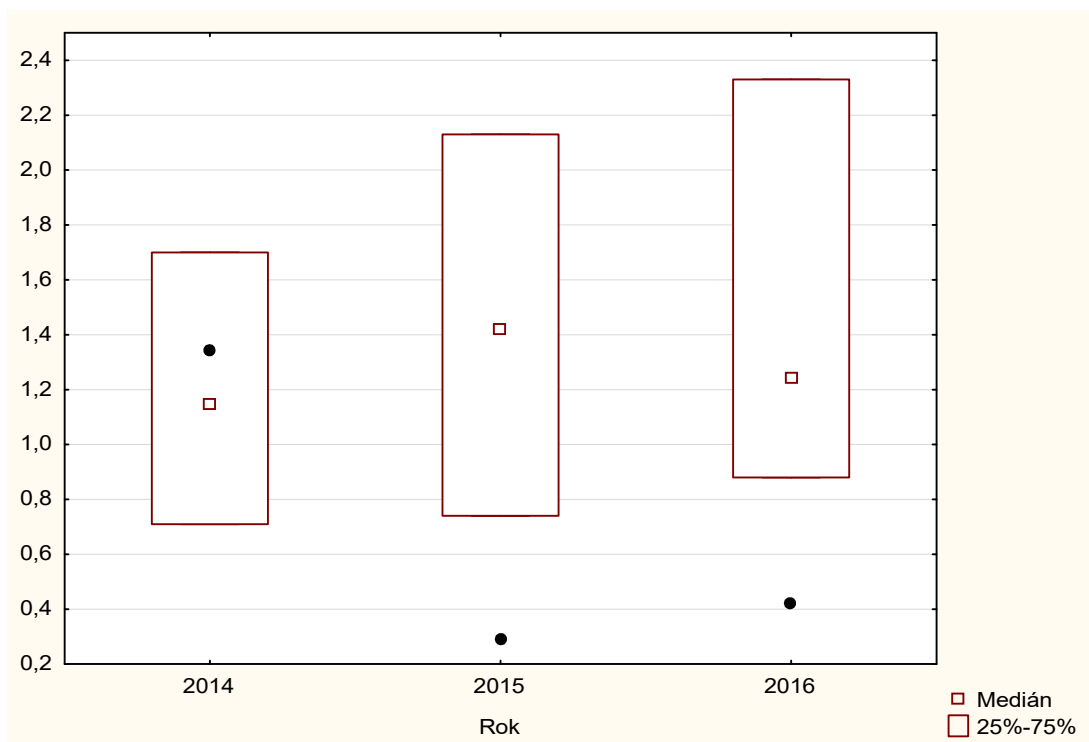
	2014	2015	2016
Súčet jednotlivých položiek aktív	15 694 736	19 919 984	13 198 403
Krátkodobé pohľadávky	6 976 529	17 253 092	7 133 408
Finančné účty	8 718 207	2 666 892	6 064 995
Súčet jednotlivých položiek pasív	11 343 707	58 116 141	32 102 831
Krátkodobé záväzky	9 711 257	11 038 912	20 585 755
Krátkodobá finančná výpomoc	0	0	0
Bežné bankové úvery	1 632 450	47 077 229	11 517 076
Likvidita pohotová	1,38	0,34	0,41
Likvidita okamžitá	0,77	0,05	0,19

Graf 2: Vývoj ukazovateľa likvidity

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Ako bolo uvedené v úvode tejto kapitoly, tak v rámci porovnania výsledkov sa nebude vychádzať z doporučených hodnôt a ani z odvetvového priemeru, ale z tzv. „odvetvového mediánu“. K dispozícii sú hodnoty len pre likviditu pohotovú, ktoré sú znázornené v nasledujúcom krabicovom grafe:

Graf 3: Odvetvové hodnoty pohotovej likvidity

[Zdroj: vlastné spracovanie]

V roku 2014 spoločnosť ABC, a.s. dosiahla v rámci pohotovej likvidity priaznivé výsledky, mala dostatok finančných prostriedkov na krytie svojich krátkodobých záväzkov, bez toho, aby bola „donútená“ k predaju zásob. Pri komparácii hodnôt za rok 2014 s odvetvovými hodnotami je možné poukázať na to, že spadá do druhej štvrtiny najlepších spoločností v rámci odvetvia. V roku 2015 a 2016 hodnoty pohotovej likvidity oproti roku 2014 výrazne poklesli. Na základe ich porovnania s odvetvovými hodnotami je možné konštatovať, že v týchto rokoch dosahovala výrazne negatívne výsledky, resp. patrila medzi štvrtinu najhorších spoločností v odvetví. Príčinou môže byť skutočnosť, že v rokoch 2015 a 2016 majú najvyšší podiel práve bežné bankové úvery, ktoré v roku 2015 prekračujú čiastku až 47 miliónov eur. Spoločnosť sa v príslušných rokoch zamerala na rozsiahle investičné činnosti v oblasti výstavby, na ktoré nadviazala aj v roku 2016, čo je možné vidieť v položkách dlhodobého majetku. Zároveň v roku 2015 spoločnosť dosahuje najvyššie hodnoty v oblasti krátkodobých pohľadávok, pretože eviduje vyššie hodnoty v položke daňových pohľadávok a dotácií. Spoločnosť taktiež zaznamenala priaznivý vývoj v početnosti odberných miest a raste objemu dodanej a odkanalizovanej vody.

Hodnoty okamžitej likvidity sú v skúmaných rokoch značne diferencované. Spoločnosť v roku 2014 disponovala dostatočným množstvom finančných prostriedkov na úhradu svojich záväzkov. Dôvodom väčšieho množstva finančných prostriedkov môže byť fakt, že spoločnosť sa rozhodla v nasledujúcich rokoch rozsiahle investičné činnosti, ktoré sú vyššie zmienené. V roku 2015 došlo k výraznému poklesu hodnoty, kedy ukazovateľ hotovostnej likvidity dosahoval len 0,05, avšak v prípade potreby finančných prostriedkov mala spoločnosť k dispozícii úver na zaistenie zdroja. K stabilizovaniu hodnôt došlo opäť v roku 2016, kedy sa hodnota tohto ukazovateľa zvýšila vďaka poklesu položky krátkodobej finančnej výpomoci.

2.2.2 Čistý pracovný kapitál (ČPK)

Pri analýze ČPK, ktorý bol definovaný v teoretickej časti sa bude vychádzať z nasledujúcich údajov:

Tabuľka 5: Výpočet ČPK

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	2014	2015	2016
Súčet jednotlivých položiek aktív	17 027 383	24 726 398	14 830 448
Zásoby	1 332 647	1 481 320	1 632 045
Krátkodobé pohľadávky	6 976 529	17 253 092	7 133 408
Finančné účty	8 718 207	5 991 986	6 064 995
Súčet jednotlivých položiek pasív	11 343 707	58 116 141	32 102 831
Krátkodobé záväzky	9 711 257	11 038 912	20 585 755
Krátkodobá finančná výpomoc	0	0	0
Bežné bankové úvery	1 632 450	47 077 229	11 517 076
Čistý pracovný kapitál	5 683 676	-33 389 743	-17 272 383

Pri výpočte ukazovateľa ČPK sa abstrahuje časové rozlíšenie, aj napriek tomu, že v niektorých interpretáciách sa môžeme stretnúť aj s jeho zahrnutím.

V roku 2014 hodnota ČPK nadobúda kladné hodnoty, čo značí skutočnosť, že objem obežného majetku prevyšuje krátkodobé záväzky, a v prípade nutnosti použitia likvidných prostriedkov ich mala spoločnosť k dispozícii.

Hodnoty ukazovateľa ČPK v rokoch 2015 a 2016 dosahujú záporné hodnoty. Krátkodobé záväzky výrazne prevyšujú objem obežného majetku, čím dochádza k financovaniu stálych aktív krátkodobými zdrojmi. Príčinou by mohla byť skutočnosť, že spoločnosť vykazuje v majetku vysoký podiel stálych aktív, ktoré sú nevyhnutné pre činnosť spoločnosti. Spoločnosť sa usiluje každoročne realizovať investičné aktivity v podobe obstarania nového majetku, prípadne aj jeho modernizáciu či rekonštrukciu. Na ich financovanie je potrebný veľký objem peňazí, ktorý získava prevažne z dotácii. Na získanie dotácii je potrebný väčší časový úsek, a preto spoločnosť dočasne hľadá iné možnosti financovania (ako napr. bežné bankové úvery), aby pokračovala vo svojich investičných plánoch.

2.2.3 Ukazovatele aktivity

Táto časť sa zameria na vybrané ukazovatele likvidity a to na dobu inkasa a obrat krátkodobých pohľadávok. V rámci analýzy sa prevedie výpočet i doby splácania a obratu krátkodobých záväzkov pre lepšie porovnanie a interpretáciu jednotlivých výsledkov. Vzhľadom na to, aby dané ukazovatele boli konzistentné s bakalárskou prácou, tak pri ich výpočtoch sa sústreďí aj na krátkodobé pohľadávky/záväzky z obchodného styku.

Pre výpočet jednotlivých ukazovateľov aktivity sa vychádza z nasledujúcich údajov:

Tabuľka 6: Prehľad jednotlivých položiek

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	2014	2015	2016
Krátkodobé pohľadávky	6 976 529	17 253 092	7 133 408
Krátkodobé pohľadávky z OS	6 696 532	7 177 280	6 940 629
Krátkodobé záväzky	9 711 257	11 038 912	20 585 755
Krátkodobé záväzky z OS	7 257 342	8 289 360	17 401 325
Tržby z predaja vlastných výrobkov	31 495 685	32 472 665	32 808 312
Tržby z predaja služieb	23 436 682	24 492 494	24 025 503
Tržby celkom	54 932 367	56 965 159	56 833 815

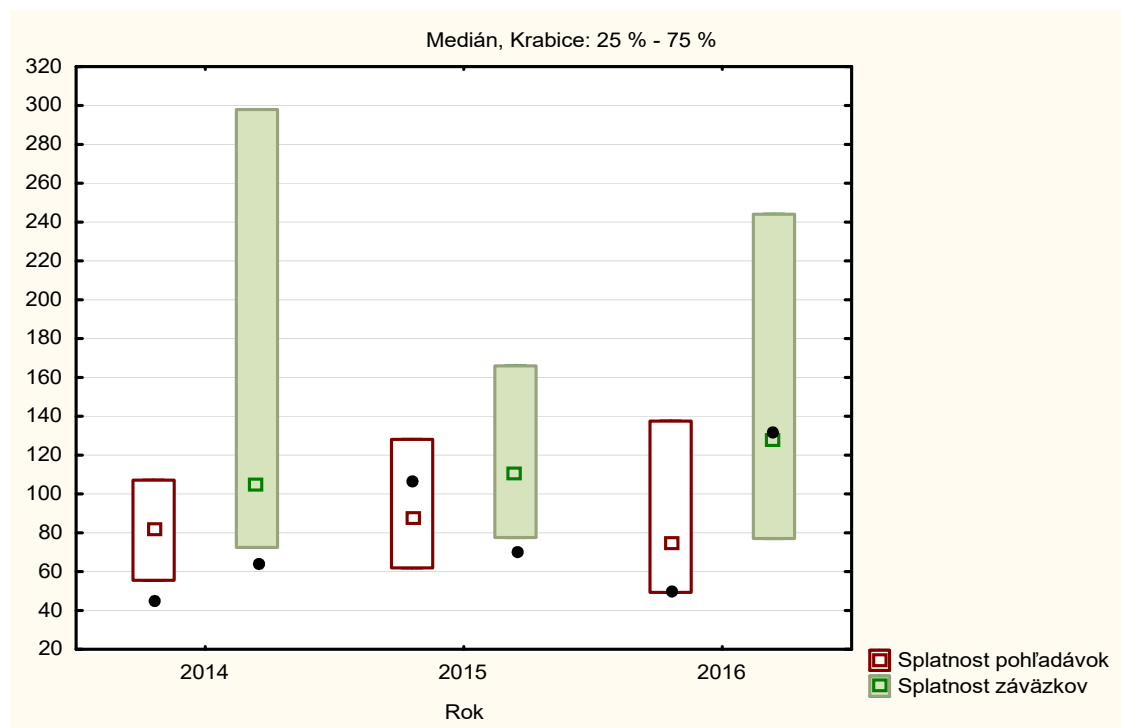
Výpočet jednotlivých ukazovateľov:

Tabuľka 7: Výpočet ukazovateľa aktivity

[Zdroj: vlastné spracovanie]

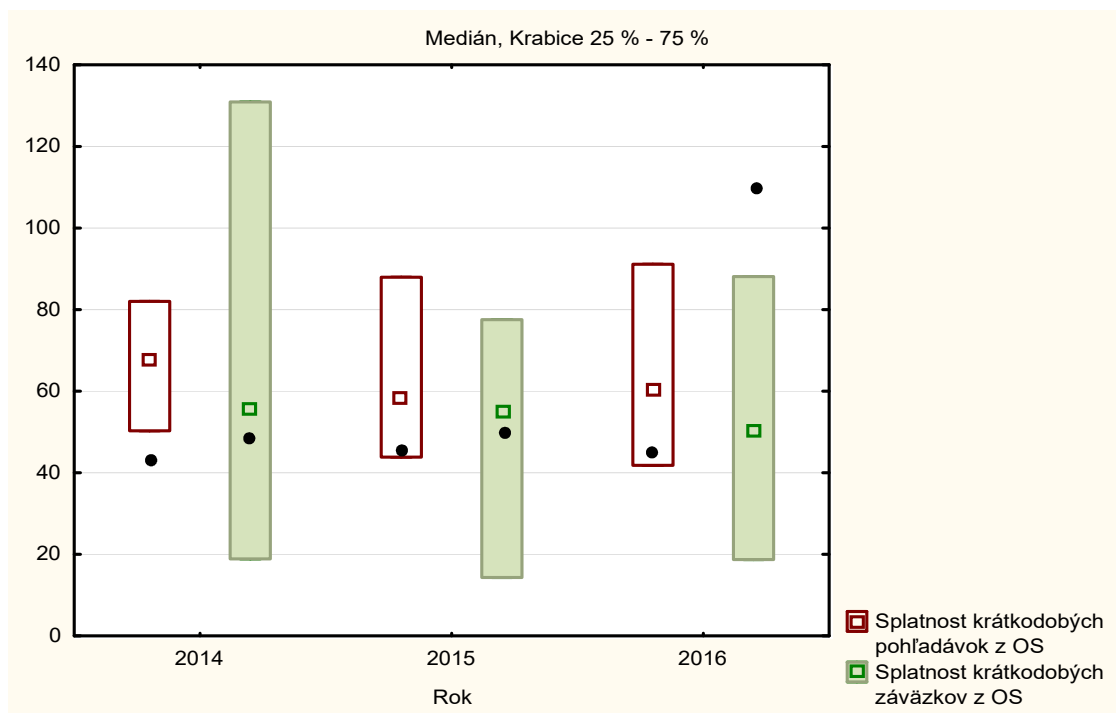
Ukazovateľ	2014	2015	2016
Doba inkasa krátkodobých pohľadávok z OS (dni)	44	45	44
Doba splácania krátkodobých záväzkov z OS (dni)	48	52	110
Doba inkasa krátkodobých pohľadávok (dni)	46	109	45
Doba splácania krátkodobých záväzkov (dni)	64	70	130
Obrat krátkodobých pohľadávok z OS	8,20	7,94	8,19
Obrat krátkodobých záväzkov z OS	7,57	6,87	3,27
Obrat krátkodobých pohľadávok	7,87	3,30	7,97
Obrat krátkodobých záväzkov	5,66	5,16	2,76

Pri interpretácii výsledkov sa bude vychádzať z odvetvových hodnôt, ktoré sú pre lepšie znázornenie uvedené v nasledujúcich grafoch. Bod uvedený v príslušných grafoch znázorňuje hodnoty, kde sa spoločnosť približne nachádza u príslušných ukazovateľov.

Graf 4: Odvetvové hodnoty splatnosti pohľadávok a záväzkov

[Zdroj: vlastné spracovanie]

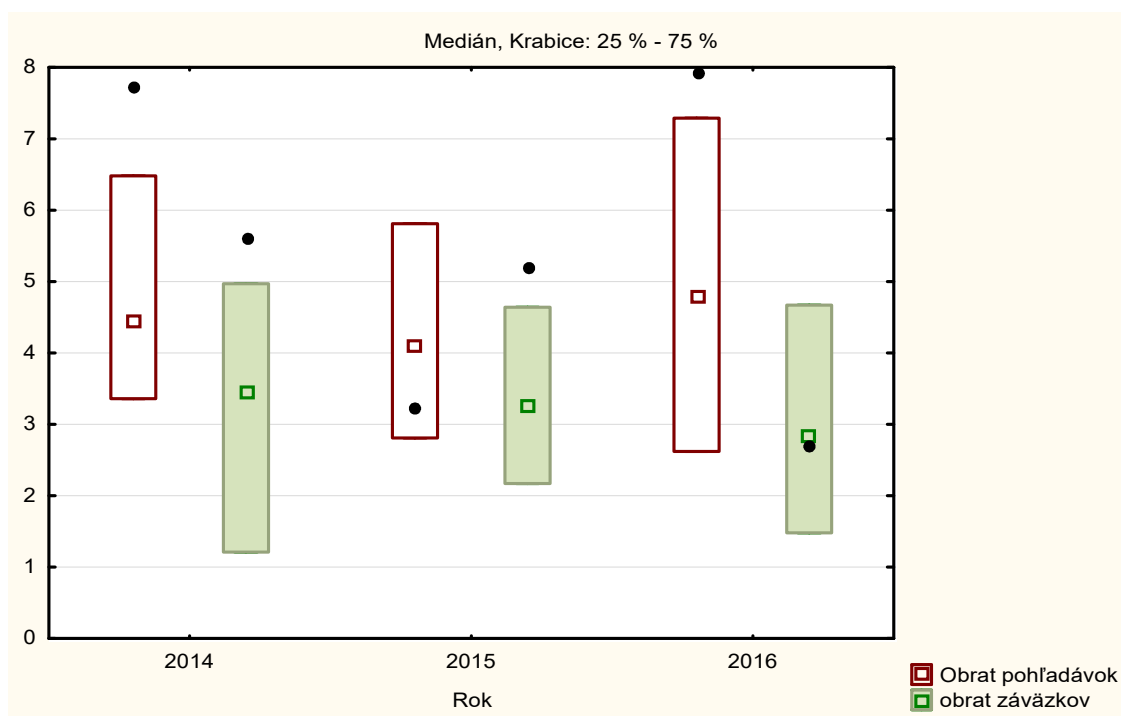
Graf 5: Odvetvové hodnoty splatnosti krátkodobých pohľadávok a záväzkov z OS

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Tržby z predaja tovarov boli v jednotlivých rokoch nulové, a z toho dôvodu sa nezahrnuli do výpočtov. Pri komparácii výsledkov s odvetvovými hodnotami v roku 2014 je možné konštatovať, že spoločnosť ABC, a.s. patrila medzi štvrtinu najlepších spoločností, čo sa týka doby inkasa krátkodobých pohľadávok z obchodného styku. V nasledujúcich rokoch jednotlivé hodnoty tohto ukazovateľa zostali stabilné, resp. nedošlo k výraznej zmene. Pri porovnaní s odvetvovými hodnotami, kde došlo k malej odchýlke, čo malo za príčinu, že spoločnosť síce nespadá do kategórie 25 % najlepších spoločností v odvetví, ale pohybuje sa v druhej najlepšej štvrtine, kde sa nachádzali spoločnosti, ktoré dosahovali približné hodnoty ako analyzovaná spoločnosť ABC, a.s. Z tohto pohľadu si spoločnosť výrazne nepohoršila, resp. dosahovala v rokoch 2015 a 2016 priaznivé výsledky. Pri komparácii zistených hodnôt s odvetvovými hodnotami v rámci tohto ukazovateľa, ale za celkové krátkodobé pohľadávky spoločnosť ABC, a.s. v roku 2014 patrila medzi štvrtinu najlepších spoločností v odvetví. V roku 2015 však došlo k výraznému odchýleniu od predchádzajúceho roka, pretože spoločnosť evidovala zvýšený podiel daňových pohľadávok a dotácií. V roku 2016 došlo k opätovnému navráteniu v predošlý stav, ako bol zaznamenaný v roku 2014.

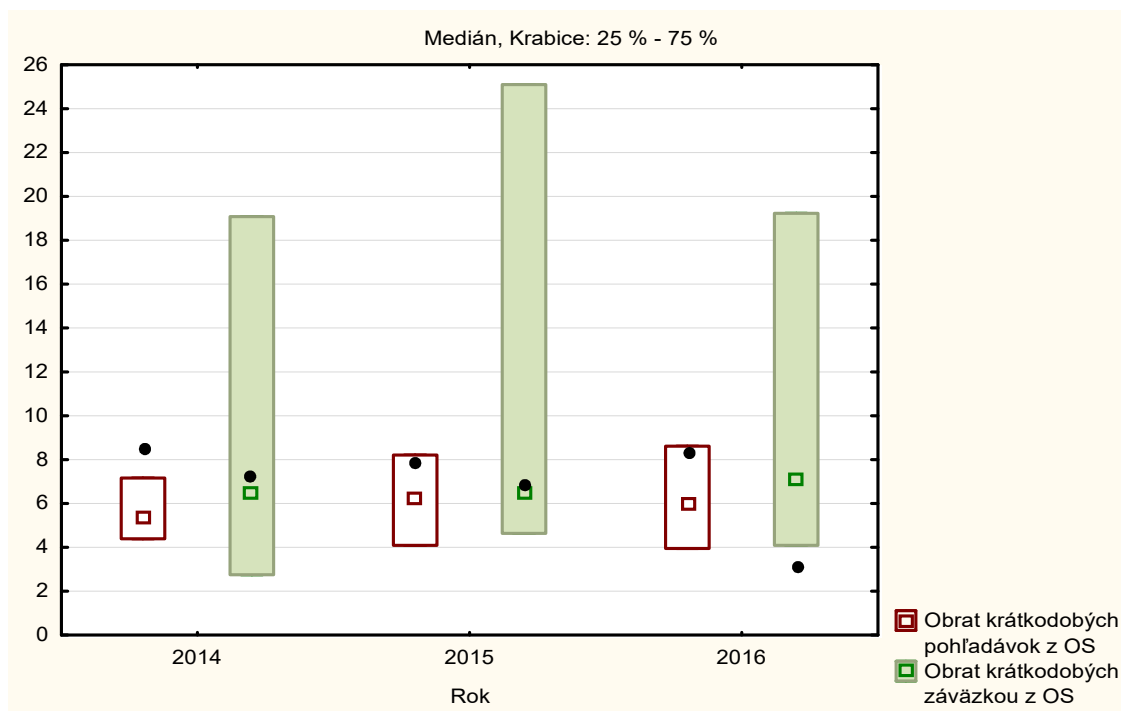
Súčasne pri interpretácii výsledkov je dôležitý vzťah medzi dobou inkasa krátkodobých pohľadávok a dobou splácania záväzkov z obchodného styku. Vo všetkých sledovaných obdobiach bol tento vzťah priaznivý, aj napriek tomu, že preukázané výsledky sa líšia od stanovenej doby splatnosti spoločnosťou, ktorá je 14 dní. Dôvodom je, že doba inkasa pohľadávok od odberateľov bola kratšia ako doba úhrady záväzkov. Z toho vyplýva, že spoločnosť rýchlejšie získava peňažné prostriedky, ktoré sú viazané v pohľadávkach, ako dochádza k úhrade záväzkov. Zároveň, aj pri porovnaní s odvetvovými hodnotami, spoločnosť ABC, a.s. dosahuje jak z pohľadu celkových krátkodobých záväzkov, tak i z pohľadu krátkodobých záväzkov z obchodného styku pozitívne výsledky. Jediné výkyvy sú zaznamenané v roku 2016, kedy došlo k výraznému nárastu záväzkov z obchodného styku takmer o polovicu v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi. Príčinou môže byť fakt, že spoločnosť prevádzala investičné činnosti, ktoré si vyžadovali väčšie množstvo vloženého kapitálu.

Pri interpretácii ukazovateľov obratu krátkodobých celkových pohľadávok/záväzkov a krátkodobých pohľadávok/záväzkov z obchodného styku sa vychádza pri porovnaní s odvetvovými hodnotami z nasledujúcich grafov:

Graf 6: Odvetvové hodnoty obratu pohľadávok a záväzkov

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Graf 7: Odvetvové hodnoty krátkodobých pohľadáv a záväzkov z OS

[Zdroj: vlastné spracovanie]

V roku 2014 spoločnosť ABC, a.s. dosiahla vynikajúce výsledky v rámci ukazovateľa obratu krátkodobých pohľadáv z obchodného styku v porovnaní s odvetvovými hodnotami. O niečo nižšie hodnoty dosahovala v nasledujúcich rokoch, čím spadala do druhej najlepšej štvrtiny spoločností v odvetví, avšak svojimi hodnotami sa úzko priblížila k hranici 25 % najlepších spoločností. Tieto hodnoty poukazujú na fakt, že spoločnosť rýchlejšie inkasuje svoje pohľadávky v porovnaní so zvyšnou polovicou spoločností v rámci odvetvia. Transformácia pohľadávok na peňažné prostriedky umožňuje spoločnosti ABC, a.s. ďalej investovať do potrieb spoločnosti. Z pohľadu obratu celkových krátkodobých pohľadáv dosahovala spoločnosť taktiež vynikajúce výsledky v porovnaní s odvetvovými hodnotami. Výnimka je v roku 2015, kedy hodnoty tohto ukazovateľa výrazne klesli oproti ostatným rokom. Ako bolo už vyššie zmienené, dôvodom poklesu hodnoty tohto ukazovateľa je skutočnosť, že došlo k zvýšeniu podielu daňových pohľadávok a dotácií.

Vzťah medzi dobou splácania a obratu, jak u celkových krátkodobých záväzkov, tak u záväzkov z obchodného styku, je nepriamo úmerný. V rámci jednotlivých rokov je možné posúdiť, že s rastom doby splácania sa znižuje počet obrátok za sledované obdobie, čím dochádza k odloženiu úhrady od vzniku nákupu. V takomto prípade je

možné získať lacný zdroj financovania, resp. využitie obchodného úveru pre iné nákupy (pokiaľ tým nevznikajú sankcie za úhradu po lehote splatnosti). V rokoch 2014 a 2015 dosahuje spoločnosť ABC, a.s. priemerné hodnoty u obratu krátkodobých záväzkov z obchodného styku v porovnaní s odvetvovými hodnotami, resp. spadá do štvrtiny spoločností, ktoré uhradili svoje záväzky na podobnej úrovni ako analyzovaná spoločnosť. Z hľadiska celkových krátkodobých záväzkov daného ukazovateľa sa v rokoch 2014 a 2015 radí do štvrtiny spoločností v odvetví, ktoré dosahujú najvyššie hodnoty príslušného ukazovateľa. Jediné výkyvy sú zaznamenané v roku 2016 jak u celkových krátkodobých záväzkov tak i u krátkodobých záväzkov z obchodného styku, kedy dochádzalo k výraznejšiemu odkladu úhrady svojich záväzkov oproti predchádzajúcim rokom. Na jednej strane spoločnosť získala lacný zdroj financovania, ale na druhej strane je potrebné si položiť otázku, či spoločnosti nevznikajú dodatočné náklady spojené s oneskorenou úhradou svojich záväzkov a zároveň, či nedošlo k zníženiu bonity spoločnosti z pohľadu dodávateľa. Na základe prevedených výpočtov, obrat pohľadávok dosahuje vyššie hodnoty ako obrat záväzkov. Vychádzajúc z toho, spoločnosť inkasuje svoje pohľadávky skôr ako dôjde k úhrade ich záväzkov.

2.3 Prehľad pohľadávok z obchodného styku po lehote splatnosti

Analýza súčasného stavu sa venuje vývoji pohľadávok z obchodného styku, ktoré spoločnosť eviduje po lehote splatnosti a k nim vytvoreným opravným položkám. Vychádza sa z výročnej správy v ktorej je ich hodnota obsiahnutá. Prehľad hodnôt pohľadávok po lehote splatnosti je nasledujúci:

Tabuľka 8: Prehľad pohľadávok z obchodného styku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	2014	2015	2016
Pohľadávky z OS celkom (brutto hodnota)	7 483 717	7 944 760	7 652 253
Pohľadávky z OS v lehote splatnosti	5 625 726	6 101 485	6 014 446
Pohľadávky z OS po lehote splatnosti	1 857 991	1 843 275	1 637 807
Tvorba OP k pohľadávkam z OS v príslušnom roku	182 925	158 889	82 053
Stav OP na konci účtovného obdobia	787 185	767 480	711 624

Vo všeobecnosti spoločnosť vystavuje faktúry s lehotou splatnosti 14 dní, v prípade pokiaľ si to klient zažiada, alebo to vyplýva zo skutočností, ktoré to vyžadujú, aby bola lehota splatnosti dlhšia, môže sa predĺžiť na 30 alebo 60 dní. Pohľadávky, ktoré má spoločnosť po lehote splatnosti majú v sledovaných rokoch klesajúcu tendenciu. To znamená, že sa pozitívne zmenil postoj zákazníkov k úhrade svojich záväzkov. V priebehu sledovaných rokov došlo k zúčtovaniu niektorých opravných položiek, z dôvodu zániku opodstatnenosti alebo vyradenia majetku z účtovníctva.

Spoločnosť pri tvorbe opravných položiek k pohľadávkam sa riadi internou smernicou. Účtovné opravné položky vytvára vždy ku koncu kalendárneho štvrťroku, ak od lehoty splatnosti uplynula doba dlhšia ako:

1. 6 mesiacov do výšky 50 % menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatennej časti bez príslušenstva,
2. 9 mesiacov do výšky 75 % menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatennej časti bez príslušenstva,
3. 12 mesiacov do výšky 100 % menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatennej časti bez príslušenstva.

Tvorba daňových opravných položiek podlieha zákonom stanoveným podmienkam, ktoré sú obsiahnuté v ZDP, ktoré spoločnosť vytvára vždy k 31.12. príslušného roka. V rámci účtovníctva ich spoločnosť zaznamenáva na príslušných analytických účtoch, a to:

1. daňové opravné položky eviduje na účte 5471000/3911100,
2. účtovné opravné položky eviduje na účte 5479000/3912100.

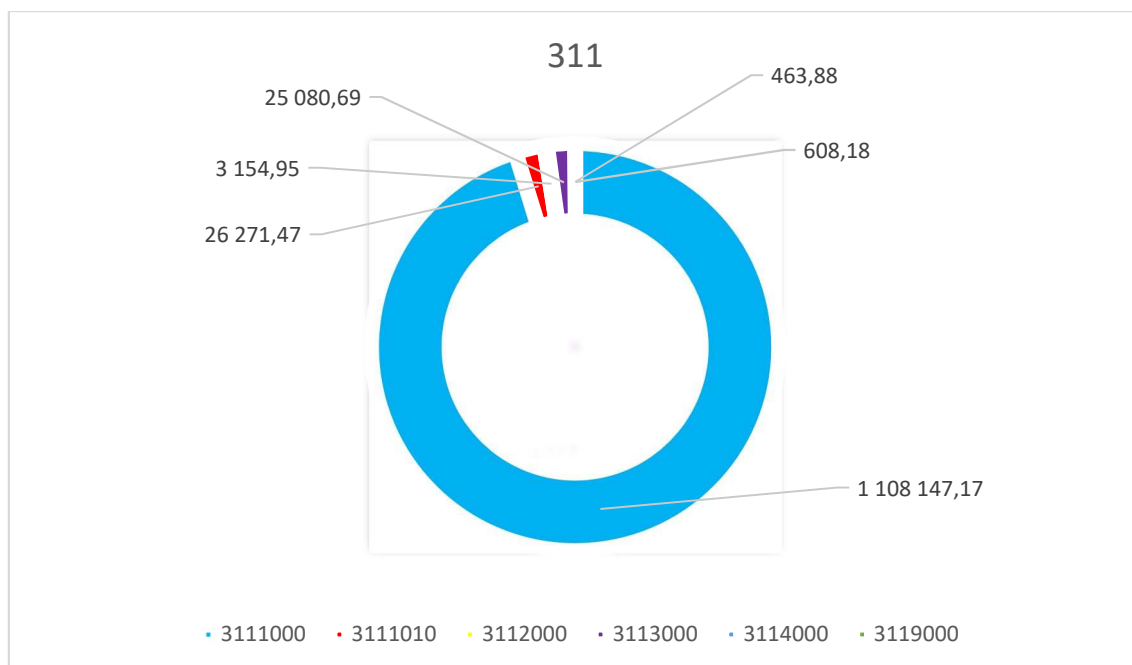
Prehľad pohľadávok z obchodného styku po lehote splatnosti za vybrané odštepné závody

Pre detailnejšiu analýzu pohľadávok z obchodného styku, ktoré má spoločnosť po lehote splatnosti, boli sprístupnené informácie z dvoch reprezentatívnych odštepných závodoch, Pravidlá sú zhodné pre všetky odštepné závody. Dôvodom znepřístupnenia informácii za celú spoločnosť je, že disponuje citlivými údajmi, ktoré v rámci celkovej analýzy nemôžu byť použité.

Pri vzniku pohľadávky ich spoločnosť eviduje v rámci účtovníctva na syntetickom účte 311. Z dôvodu diferencovanosti poskytovaných služieb a lepšej prehľadnosti využíva spoločnosť nasledujúce analytické účty, ktoré sa členia podľa druhu poskytovanej služby.

- 3111000 → odberatelia – vodné a stočné
- 3111010 → odberatelia – vodné a stočné preddavky
- 3112000 → odberatelia – prípojky
- 3113000 → odberatelia – tuzemské ostatné
- 3114000 → odberatelia – penalizačné
- 3119000 → odberatelia – ostatné pohľadávky

Podiel jednotlivých pohľadávok podľa druhu analytického účtu je nasledovný:

Graf 8: Prehľad pohľadávok po lehote splatnosti za vybrané odštepne závody

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Z preukázaných údajov je zrejmé, že najväčšie zastúpenie pohľadávok majú práve pohľadávky, ktoré súvisia s hlavnou činnosťou spoločnosti, resp. sa jedná o pohľadávky za vodné a stočné a preddavky na vodné a stočné, ktoré tvoria takmer 97 % z celkového podielu pohľadávok. Pohľadávky ostatné majú 2% zastúpenie, u ktorých má spoločnosť samostatnú smernicu na ich riadenie.

Nasledujúca tabuľka obsahuje údaje pohľadávok z obchodného styku po lehote splatnosti k 31. 12. 2016 za dva odštepne závody.

Tabuľka 9: Prehľad pohľadávok za vybrané odštepne závody

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Pásma omeškania	Suma pohľadávok (€)
Do 30 dní	100 324
Do 60 dní	39 016
Do 90 dní	15 646
Do 180 dní	7 411
Do 360 dní	14 407
Nad 360 dní	94 802
Po lehote splatnosti spolu	271 605
V lehote splatnosti spolu	948 756
Celkom pohľadávky	1 220 362

Ako bolo už vyššie spomenuté, spoločnosť vystavuje faktúry so všeobecnou dobou splatnosti 14 dní. Z analyzovaných odštepnych závodoch je zrejmé, že najväčší podiel majú práve tie pohľadávky, ktoré sú po lehote splatnosti do 30 dní a o niečo s menšou hodnotou disponujú pohľadávky po lehote splatnosti nad 360 dní. Z preukázaných výsledkoch je možné posúdiť, že sledované odštepne závody tvoria približne 17 % z celkovej hodnoty pohľadávok, ktoré spoločnosť eviduje po lehote splatnosti. Spoločnosť zaznamenáva k 31. 12. 2016 opravné položky v hodnote 101 629 €, pričom ich tvorba podlieha internej smernice, ktorá formuluje zásady tvorby a zúčtovania opravných položiek k pohľadávkam.

2.4 Správa a vymáhanie pohľadávok

Správa pohľadávok vychádza z interného predpisu spoločnosti, ktorý upravuje jednotlivé procesy systému správy pohľadávok od počiatku ich vzniku až po ich odovzdanie právnomu útvaru.

2.4.1 Zaist'ovacie prostriedky pohľadávok

Spoločnosť si zaist'uje svoje pohľadávky úhradou zálohy/preddavku, ktorá je bližšie definovaná v teoretickej časti bakalárskej práce.

Vzhľadom na to, že spoločnosť sa zameriava predovšetkým na dodávku vody a odvádzanie odpadových vôd, vyžaduje od svojich odberateľov úhradu preddavkov s vyúčtovacími faktúrami v priebehu roka. Táto služba sa realizuje v zmysle ZoDPH, podľa ktorého sa táto služba považuje za opakovanú dodávku a je definovaná nasledovne: *„Za opakované dodanie tovaru alebo služby sa považuje dodanie rovnakého druhu tovaru alebo služby v opakovaných dohodnutých lehotách.“* [26, §19 ods. 3].

Výška preddavku je stanovená na základe priemerného množstva dodanej vody a odvedených odpadových vôd za predchádzajúce obdobie. Pokiaľ takéto určenie nie je možné, vychádza sa z predpokladu o množstve dodanej vody a odvedenej odpadovej vody. Vyúčtovanie týchto služieb prebieha po zistení nevyhnutných údajov, a to odčítaním meradla alebo prostredníctvom smerných čísiel spotreby vody alebo iným spôsobom dohodnutým v zmluve zúčastnenými stranami.

U ostatných poskytovaných službách sa vyžaduje väčšinou úhrada preddavku v prípade, že táto služba dosahuje vyššie čiastky, inak je to v kompetencii jednotlivých odštepných závodoch.

2.4.2 Interné vymáhanie

Predtým ako dochádza k súdnemu vymáhaniu, spoločnosť sa usiluje vymôcť úhradu od odberateľov prostredníctvom upomienkového konania, ktoré je v kompetencii a správe príslušných oddelení saldokonta. Do tohto konania sa dostanú všetky pohľadávky, ktoré sú po lehote splatnosti. Upomienkové konanie sa aplikuje rozdielne pre pohľadávky za vodné a stočné a pre ostatné pohľadávky.

Proces upomienkového konania pre pohľadávky za vodné a stočné

Zasielanie a generovanie 1. upomienky prebieha k tým pohľadávkam, ktoré sú neuhradené aspoň 5 dní po lehote splatnosti. Táto upomienka má slúžiť ako upozornenie pre zákazníka o neuhradenej pohľadávke a je zasielaná obvyčajne.

Generovanie 2. upomienky je v prípade, pokiaľ sú splnené nasledujúce podmienky:

1. pohľadávky sú po lehote splatnosti viac ako 20 dní,
2. pohľadávky sú ku dňu generovania neuhradené v systéme a
3. k pohľadávkam bola vygenerovaná a zaslaná 1. upomienka.

2. upomienka je generovaná ako predžalobná výzva, zároveň obsahuje oznámenie o možnom termíne prerušenia dodávky vody a/alebo odvádzania odpadových vôd na odberné miesto (ďalej odstávka). V tomto prípade je zaslaná zákazníkovi doporučene. Termín odstávky sa stanovuje na 14. deň od vystavenia 2. upomienky. Z preukázaných skúseností spoločnosti vyplýva, že táto upomienka je dostatočným varovaním a väčšinou dlžníkov motivuje k tomu, aby zaplatili svoje záväzky. Pokiaľ však nedôjde k úhrade, spoločnosť vygeneruje žiadosti na odstávku, v ktorých sú zahrnuté všetky pohľadávky, ktoré neboli uhradené k tomuto dňu (niektoré pohľadávky sú vylúčené z procesu odstavenie, napr. halierové vyrovnanie).

Ak nastanú skutočnosti, kedy upomienkové konanie nebolo úspešné, resp. nedošlo k úhrade pohľadávky ani po vystavení 2. upomienky a odstavení odberného miesta, tak sa odovzdajú právnomu útvaru. Podobne sa postupuje aj pri tých pohľadávkach, ak subjekt, ku ktorému sa takáto pohľadávka vzťahuje je v konkurze a vyrovnaní, reštrukturalizácii, likvidácii apod., aj pri mimoriadnych prípadoch, ktoré schváli riaditeľ obchodno-ekonomického úseku.

Proces upomienkového konania pre ostatné pohľadávky

Pojem ostatné pohľadávky zahŕňa v sebe pohľadávky za všetky práce, služby a iné výkony, pričom z nich sú abstrahované pohľadávky za vodné a stočné, ktoré majú samostatný interný predpis pre ich správu. Upomienkové konanie pre ostatné pohľadávky je benevolentnejšie ako pre pohľadávky za vodné a stočné. Upomienka sa posiela s názvom Pokus o zmier k všetkým ostatným pohľadávkach, ktoré nie sú uhradené v lehote 30 dní po lehote splatnosti. V tomto prípade sa zasiela len jedna upomienka a to doporučene s lehotou splatnosti 10 dní. Ak nenastane úhrada v stanovenej lehote, tak bez ďalšieho upozornenia je postúpená na právny útvar. Odovzdanie ostatných pohľadávkach na právny útvar sa realizuje vtedy, pokiaľ sú neuhradené viac ako 60 dní po lehote splatnosti a bola k nim zaslaná upomienka. Podobne ako pri pohľadávkach za vodné a stočné, sa postúpia ostatné pohľadávky na právny útvar aj v prípade, ak sa subjekt,

ktorému daná pohľadávka prislúcha, ocitol v konkurze a vyrovnaní, reštrukturalizácii, likvidácii apod., alebo v iných mimoriadnych prípadoch, ktoré schváli, buď riaditeľ odštepného závodu alebo riaditeľ obchodne-ekonomického úseku na správe spoločnosti.

2.4.3 Súdne vymáhanie

V prípade, že spoločnosť neuspela svojpomocne v rámci interného vymáhania prostredníctvom upomienok, spoločnosť postúpi neuhradené pohľadávky právnomu útvaru. Spoločnosť ABC, a.s. využíva služby externých právnikov, s ktorými spolupracujú pri rôznych situáciách, prevažne, pokiaľ dôjde k súdnemu vymáhaniu neuhradených pohľadávok.

V prvom rade je nevyhnutné, aby si advokát postrážil premlčaciu lehotu pohľadávky, ktorú spoločnosť uplatňuje rozdielne pre právnické osoby, u ktorých sa uzatvára zmluva v súlade s ObchZ (premlčacia lehota činí 4 roky) a u fyzických osôb sa zmluvy uzatvárajú v súlade s ObčZ (premlčacia lehota činí 3 roky).

K zahájeniu procesu súdneho vymáhania musí mať advokát k dispozícii všetky potrebné dokumenty relevantné k vymáhaniu, ktoré môžu poslúžiť ako dôkazné prostriedky preukazujúce tvrdenia spoločnosti ABC, a.s. o neuhradených pohľadávkach. Medzi tieto dokumenty patrí krycí list, ktorý vyjadruje obsah zložky, zmluva, ktorá bola uzatvorená medzi zmluvnými stranami, ktorými sú spoločnosť a zákazník (dlžník), vystavené faktúry zákazníkovi a predžalobná výzva. Ako dôkazné prostriedky môžu byť použité i upomienky, ktoré boli zaslané spoločnosťou. Zaslanie predžalobnej výzvy na celú dlžnú sumu, nie je povinnosť, ale možnosť, ktorú si uplatňuje advokát. Zároveň advokát vyzýva v predžalobnej výzve dlžníka aby uspokojil svoj záväzok v lehote 10 dní odo dňa doručenia výzvy, v prípade pokiaľ tak neučiní, advokát podá žalobu príslušnému súdu.

Pokiaľ neuplynula premlčacia lehota a advokát má k dispozícii všetky nevyhnutné dokumenty, podá žalobu na vydanie platobného rozkazu príslušnému súdu. V žalobe uvádza advokát prílohy, ktorými sú: splnomocnenie pre advokáta, vystavené faktúry žalobcom, zmluva, na ktorú sa odvoláva, predžalobná výzva, vzorový platobný rozkaz, uhradený súdny poplatok, prostredníctvom elektronického kolku (max. do výšky 300 €) a kartičku, ktorá preukazuje, že advokát je platcom DPH. Pokiaľ žaloba obsahuje všetky náležitosti pre vydanie platobného rozkazu, súd rozhodne v skrátrenom procese. Na

základe tvrdenia žalobcu, že sa osvedčili všetky dôkazné prostriedky, a že nárok je opodstatnený, vydá platobný rozkaz v lehote do 10 dní. Zo skúseností advokáta vyplýva, že lehota pre vydanie a následné doručenie platobného rozkazu advokátovi i žalobcovi je zvyčajne dlhšia. V niektorých ojedinelých prípadoch sa vyskytlo, že sa platobný rozkaz doručoval dlžníkovi niekoľko rokov z dôvodu jeho neznáameho pobytu. V takomto prípade je na súde, ktorý žalobu prijal, či bude pokračovať v hľadaní bydliska žalovaného, alebo vydá uznesenie, ktorým zruší platobný rozkaz a vytýči pojednávania prostredníctvom verejnej tabule. Pokiaľ sa k pojednávaniu nedostaví protistrana, môže súd vydať rozsudok pre zmeškanie.

Rozsudkom súd ukladá povinnosť žalovanému v lehote 3 dní odo dňa jeho právoplatnosti uhradiť dlžnú sumu a úrok z omeškanie žalobcovi. O trovách konania je rozhodnuté samostatne a to uznesením súdu.

Platobný rozkaz je vydaný v súlade s CSP, ktorý obsahuje výrokovú časť a člení sa na dva výroky. V prvom výroku súd ukladá povinnosť žalovanému uhradiť uplatnenú peňažnú pohľadávku žalobcom v lehote 15 dní odo dňa doručenia platobného rozkazu alebo v tej istej lehote podať odpor. Žalovaný je povinný uhradiť žalobcovi dlžnú sumu a úrok z omeškania z jednotlivých dlžných súm, ktorý počína dňom nasledujúci po lehote splatnosti. Úrok z omeškania je zákonný úrok vyhlásený Európskou centrálnou bankou, ktorý nie je povinný, avšak advokát spoločnosti ABC, a.s. si ho nárokuje.

V druhom výroku súd ukladá povinnosť žalovanému uhradiť žalobcovi z titulu náhrady trov konania (súdny poplatok), ktoré si uplatňuje advokát. Súd ho vystaví ako príkaz na úhradu.

V prípade pokiaľ žalovaný podá odpor v zákonom stanovenej lehote, musí ho vecne odôvodniť. V odpore musí žalovaný opísať rozhodujúce skutočnosti a označiť dôkazné prostriedky, ktoré preukazujú jeho tvrdenia. Pokiaľ odpor splňuje podmienky stanové v CSP, súd doručí odpor žalobcovi k vyjadreniu. V prípade, ak žalobca uzná odpor, zastaví sa riadenie a náklady na trovy konania a náklady na právneho zástupcu žalovaného, nesie žalobca. Z praxe advokáta sú takéto prípady ojedinelé, a väčšinou žalobca trvá na svojej žalobe, aj v prípade podania odporu. Odporom sa zruší platobný rozkaz, súd vytýči súdne pojednávanie a na základe tvrdení žalovaného vydá rozsudok.

Pred začatím pojednávania môže dôjsť k situácii, kedy sa účastníci riadenia dohodnú na uznaní žaloby. Prednesie sa súdny zmier a súd môže, ale nemusí s ním súhlasiť, pokiaľ súhlasí, súd rozhodne uznesením. Účastníci konania sa zároveň môžu dohodnúť o úhrade dlžnej sumy prostredníctvom splátok, a v prípade, pokiaľ sa žalovaný omešká čo i len s jednou splátkou, stáva sa celý dlh splatný. V tomto prípade uznesenie o súdnom zmiere sa stáva exekučným titulom, ktorý je právomocný a vykonateľný a postúpi sa priamo k exekúcii.

Môže nastať i situácia, kedy žalovaný neuplatní svoje právo na podanie odporu a nezaplatí dlžnú sumu spolu s príslušenstvom v stanovenej lehote, tak sa platobný rozkaz po uplynutí lehoty stáva právoplatným a vykonateľným a postúpi sa na exekúciu.

3 VLASTNÉ NÁVRHY RIEŠENIA

Napriek tomu, že spoločnosť využíva v súčasnosti zaužívaný spôsob vymáhania obchodných pohľadávok, ktorý môže byť na jednej strane mimoriadne efektívny, už len z pohľadu toho, že v rámci upomienkového procesu môže dôjsť až k odpojeniu vody, čo v súčasnom živote je ťažko predstaviteľné, ale na druhej strane je potrebné rozšíriť obzory a využiť príležitosti a možnosti, ktoré nám dnešný trh ponúka.

3.1 Zmluvná pokuta

Z reprezentatívnych odštepných závodov je zrejmé, že celkový podiel pohľadávok po lehote splatnosti tvorí približne 22 % z celkovej hodnoty evidovaných pohľadávok. V súčasnosti používajú určitý sled činností v rámci upomienkového procesu a od vystavenie prvej upomienky až k úplnému odstaveniu od dodávky vody prejdú takmer 4 mesiace, počas ktorých dochádza k viazaniu peňažných prostriedkov.

Prvým návrhom na riešenie analyzovaného problému je využitie postavenia spoločnosti na trhu. Spoločnosť ABC, a.s. patrí medzi popredných dodávateľov pitnej vody a z hľadiska konkurenčného postavenia na trhu nie je iná spoločnosť, ktorá by jej mohla v tomto odvetví konkurovať. Z toho dôvodu, v rámci predchádzania vzniku nesplatených pohľadávok, by mohla spoločnosť ABC, a.s. využiť **zmluvnú pokutu**, ktorou by zaviazala svojho zákazníka k splneniu svojho záväzku. Spoločnosť by mohla predísť vzniku neuhradených pohľadávok a „motivovať“ zákazníka k tomu, aby uhradil svoju pohľadávku čo najskôr. Výška zmluvnej pokuty by bola vyjadrená ako percentuálny podiel z hodnoty pohľadávky za každý deň oneskorenia nasledujúci po dni uplynutia lehoty určenej k zaplateniu neuhradenej pohľadávky uvedenej v prvej upomienke až po dobu úhrady pohľadávky vrátane. Zmluvná pokuta by bola jednotná, jak pre pohľadávky za vodné a stočné, ktoré tvoria väčšinový podiel, tak i pre ostatné pohľadávky. Percentuálne vyjadrenie zmluvnej pokuty je z dôvodu neznevýhodňovania malých odberateľov pred veľkými odberateľmi. V prípade, ak by zmluvná pokuta bola vyjadrená ako fixná čiastka, tak u veľkých odberateľov by táto čiastka predstavovala menší podiel z celkovej hodnoty pohľadávky, ako u malých odberateľov. Určenie konkrétnej výšky zmluvnej pokuty by bolo v kompetencii spoločnosti, pretože neexistuje všeobecne

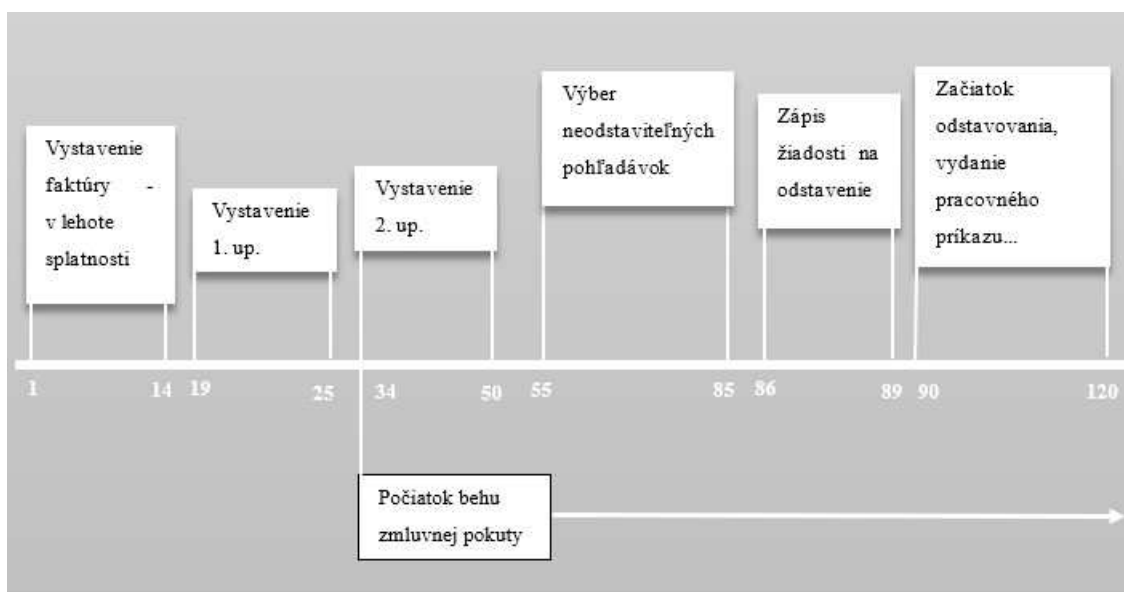
používaná výška zmluvnej pokuty, ktorá by bola aplikovaná pre spoločnosť ABC, a.s., či akúkoľvek inú spoločnosť.

Primeranosť výšky zmluvnej pokuty závisí od množstva faktorov a individuálnych podmienok. Pri odkázaní sa na niektoré súdne rozhodnutia, u ktorých je predmetom sporu i zmluvná pokuta, je možné poukázať na to, že u rôznych odvetví a rozmanitosti ponúkaných služieb alebo produktov je zmluvná pokuta uplatňovaná žalobcami značne diferencovaná. Napríklad Krajský súd Trenčín potvrdil rozsudok vydaný Okresným súdom Trenčín zo dňa 27. 1. 2014 č. k. 16C/109/2013-33, ktorý znie: „*Návrh, ktorým sa navrhovateľ domáhal proti odporcovi zaplata zmluvnej pokuty vo výške 0,2 % z dlžnej sumy denne, t. j. 178,11, zamietnutý.*“ [33, str. 1]. Predmetom daného sporu bolo poskytnutie služby na základe uzavretia leasingovej zmluvy. Ďalším príkladom súdneho rozhodnutia o zmluvnej pokuty je rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 30. 11. 2017 č. k. 7C/41/2016, kedy na rozdiel od predchádzajúceho rozhodnutia priznal výšku zmluvnej pokuty vo výške 0,1 % za každý započatý deň omeškania vo veci prenájmu nehnuteľnosti [33,34].

Hlavným cieľom uvedených príkladov bolo poukázanie na problematiku stanovenia výšky zmluvnej pokuty, kvôli ktorej nebolo možné stanoviť konkrétnu výšku zmluvnej pokuty v analyzovanej spoločnosti.

Z dôvodu diferencovaného prístupu k pohľadávkam za vodné a stočné a k ostatným pohľadávkam je vystavenie prvej upomienky rozdielny (viz. kapitola: Interné vymáhanie) a pre lepšie znázornenie počiatku behu zmluvnej pokuty je časová os procesov, ktorá je vyjadrená v dňoch nasledovná za:

1. pohľadávky za vodné a stočné:

Obrázok 3: Počiatok behu zmluvnej pokuty u pohľadávkach za vodné a stočné

[Zdroj: vlastné spracovanie]

2. ostatné pohľadávky:

Obrázok 4: Počiatok behu zmluvnej pokuty u ostatných pohľadávkach

[Zdroj: vlastné spracovanie]

3.2 Skonto

Prvý návrh je zameraný na pohľadávky ako celok, spoločnosť však poskytuje svoje služby širokému okruhu zákazníkov. Portfólio klientov je tvorené jak z fyzických osôb, tak i z právnických osôb. Z hľadiska pohľadávok voči právnickým osobám je možné konštatovať, že v rámci vykonávania svojich činností využijú vo väčšej miere ponúkané služby spoločnosť ABC, a.s., ako fyzické osoby pre svoje domácnosti. Z tohto hľadiska

je zrejmé, že hodnota pohľadávok voči takýmto zákazníkom je „významnejšia“, a spoločnosť by sa mohla usilovať o jej včasnú úhradu. Ďalším návrhom je poskytnutie **skonta** práve takýmto odberateľom.

Skonto by bolo poskytované u tých odberateľov, u ktorých spoločnosť ABC, a.s. neevидуje pohľadávky po lehote splatnosti, a u ktorých jej hodnota presiahne 1 000 €. Ak by odberateľ chcel získať túto možnosť, musel by svoj záväzok voči spoločnosti uhradiť skôr ako je dohodnutá štandardná lehota splatnosti, ktorá je aktuálne 14 dní (neberie sa v úvahu iná lehota splatnosti, ktorá je stanovená na individuálnych podmienkach). Návrhom by bolo, že pokiaľ by odberateľ uhradil pohľadávku do 5 dní od vystavenia faktúry spoločnosťou, odberateľovi by bolo poskytnuté skonto vo výške 2 %.

Spoločnosť ABC, a.s. v súčasnosti využíva iba bežné účty v bankách, u ktorých nedochádza k skoro žiadnemu zhodnoteniu vložených peňažných prostriedkov, pretože výška úroku dosahuje necelých 0,02 %. Jedná sa o vzťah vyjadrený ako pomer medzi výnosovými úrokmi a peňažnými prostriedkami na bežných účtoch. Už len z toho pohľadu je zrejmé, že pri využití skonta vo výške 2 % nedôjde k navráteniu peňažných prostriedkov prostredníctvom úrokov poskytované bankami, u ktorých má spoločnosť ABC, a.s. vložené peňažné prostriedky.

Pri takto nastavených podmienkach by výška úroku bola vyjadrená nasledovne:

$$980 * \left(1 + i * \frac{9}{360}\right) = 1000$$

Výška úroku je po vyjadrení príslušného vzťahu 81,63 % p.a., čo zároveň vyjadruje i výšku úroku, u ktorej by došlo k navráteniu peňažných prostriedkov, čo je nereálne. Aj v prípade, pokiaľ by lehota splatnosti bola stanovená na individuálnych podmienkach by to bolo pri súčasnom úroku neuskutočniteľné.

Na druhej strane využitie skonta má i iné výhody, ktoré by pre spoločnosť mohli byť zaujímavé. V prípade, ak by pre odberateľa bolo skonto dostatočnou motiváciou k úhrade svojich záväzkov, nedochádzalo by k viazaniu peňažných prostriedkov a zvýšil by sa i cash-flow spoločnosti. Takto získané peňažné prostriedky by spoločnosť mohla využiť k financovaniu svojich rozsiahlych investičných činností, čím by došlo k zníženiu nákladov na úver určený pre investičné činnosti spoločnosti. Z pohľadu reprezentatívnych odštepných závodoch je možné konštatovať, že pohľadávky, ktoré sú

po lehote splatnosti viac ako 180 dní, tvoria vysoký podiel z celkovej hodnoty pohľadávok daných odštepných závodoch. Využitím skonta by spoločnosť mohla čiastočne predísť vzniku takýchto pohľadávok, resp. pohľadávok, ktoré sú po lehote splatnosti. Viedlo by to k zníženiu objemu pracovného kapitálu, ktoré je potrebné financovať spoločnosťou. Súčasne by sa tým mohli znížiť náklady, ktoré spoločnosť musí vynaložiť v rámci interného vymáhania, v horšom prípade i pri súdnom vymáhaní.

3.3 Interný advokát

V prípade pokiaľ spoločnosť neuspeje v rámci interného vymáhania (viz. kapitola interné vymáhanie) postúpi príslušné pohľadávky právnomu oddeleniu. Jednotlivé odštepné závody využívajú služby rôznych externých advokátoch pri vymáhaní pohľadávok. Posledný návrh bude zameraný práve na porovnanie nákladov na externého advokáta a zamestnanca, ktorého by spoločnosť ABC, a.s. mohla zamestnať v rámci využitia právnych služieb.

Výška odmeny advokáta je riadená vyhláškou MS SR č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) a je závislá na výške dlžnej (vymáhanej) sumy. V súvislosti s návrhom sa vychádza z najpriaznivejšej varianty, kedy si advokát v rámci žaloby na vydanie platobného rozkazu účtuje dva právne úkony. Medzi tieto právne úkony patrí prevzatie a príprava zastupovania alebo obhajoba a písomné podanie na súd (žaloba). V týchto prípadoch rozhodnutie väčšinou končí vydaním platobného rozkazu (viz. kapitola Súdne vymáhanie). Z predpokladu, že výška pohľadávky nepresiahne hodnotu 165,97 €, je základná sadzba tarifnej odmeny za jeden právny úkon právnej služby 16,60 €. Zároveň si advokát podľa vyhlášky účtuje i paušálnu odmenu za každý právny úkon právnej služby, ktorá aktuálne činí 9,21 € pre rok 2018. Celková výška odmeny na advokáta činí po prepočte 51,62 € a je vyjadrená ako súčet právnych úkonov ($2 \times 16,60 \text{ €}$) a paušálnej odmeny ($2 \times 9,21 \text{ €}$). Táto čiastka predstavuje približne 31 % z hodnoty 165,97 € u pohľadávky, ktorá je stanovená vyhláškou ako strop, pre vyššie spomínanú odmenu advokáta. Vychádza sa z optimálnej verzie, kedy tarifná odmena advokáta dosahuje čo najnižšiu čiastku.

Z reprezentatívnych odštepých závodov je k dispozícii hodnota pohľadávok po lehote splatnosti. Z daných údajov je možné vypočítať hodnotu pohľadávok po lehote splatnosti za celú spoločnosť, prostredníctvom percentuálneho podielu na tržbách, ktorá je potrebná pre vymieranie celkových nákladov na advokáta. Výpočet sa zameria na pohľadávky, ktoré sú po lehote splatnosti viac ako 180 dní, u ktorých existuje najväčší predpoklad, že boli postúpené externým advokátom.

Pre lepšie znázornenie jednotlivých hodnôt sa vychádza z nasledujúcej tabuľky:

Tabuľka 10: Výpočet pohľadávok po lehote splatnosti + 180 dní za celú spoločnosť ABC, a.s.

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Tržby (€)	Pohľadávky po lehote splatnosti + 180 dní
Celkom za spoločnosť ABC, a.s.	56 833 815	x
2 odštepé závody	9 812 127	116 620

Na základe dostupných informácií je výpočet prostredníctvom percentuálneho podielu na tržbách nasledovný:

$$\frac{116\,620}{9\,812\,127} * 56\,833\,815 = 675\,487 \text{ €}$$

Hodnota pohľadávok po lehote splatnosti + 180 dní za celú spoločnosť je po vyjadrení 675 487 €. Na základe skutočnosti, že sa jedná o dva reprezentatívne odštepé závody sa vychádza z predpokladu, že spoľahlivosť odberateľov je rovnaká v celej spoločnosti. Pričom táto čiastka je len orientačná, vzhľadom na to, že reálne hodnoty za celú spoločnosť ABC, a.s. neboli prístupné.

Nasleduje výpočet celkových nákladov na advokáta, ktorý je vyjadrený ako súčin podielu nákladov na advokáta pripadajúci na hodnotu pohľadávky vo výške 165,97 € a celkovej hodnoty pohľadávok po lehote splatnosti viac ako 180 dní.

Po dosadení jednotlivých hodnôt je výpočet nasledovný:

$$\frac{31}{100} * 675\,487 = 209\,400,97 \text{ €}$$

Vyššie uvedené výpočty predstavujú orientačné náklady na advokát. Ďalšia časť je zameraná na výpočet priemerných nákladov na advokát, ktoré by musela spoločnosť ABC, a.s. vynaložiť v prípade, ak by sa ho rozhodla zamestnať.

Priemerná hrubá mesačná mzda advokáta na Slovensku je 2 297 €, avšak je potrebné pripočítať sociálne (25,2 %) a zdravotné (10 %) poistenie, ktoré sú tiež súčasťou nákladov na zamestnanca. Z uvedeného vyplýva, že priemerná cena práce na zamestnanca, ktorú musí zamestnávateľ vynaložiť je 3 105,54 €, na ročnej báze to vychádza priemerne v čiastke 37 266,53 € [35].

Pri sumarizácii predchádzajúcich údajov vychádzajú ročné náklady na advokáta približne 209 400,97 € a priemerná ročná cena práce na interného advokáta činí 37 266,53 €. Na jednej strane je zjavné, že náklady na interného advokáta oproti nákladom na externého sú diametrálne odlišné, a preto by pre spoločnosť bolo výhodnejšie prijať interného advokáta. Na druhej strane má každá pohľadávka individuálny prístup a je ťažké odhadnúť aké sú skutočné náklady a zmluvné podmienky medzi externými advokátmi a jednotlivými odštepnými závodmi. Tieto informácie neboli poskytnuté, pretože sa jedná o citlivé údaje. Napriek tomu, je potrebné si uvedomiť, že tarifná odmena predstavuje takmer 1/3 hodnoty pohľadávky vo výške 165,97 €, pričom sa vychádzalo z čo najnižších možných nákladov na advokáta. Tarifná odmena je závislá na faktoroch, ktoré ovplyvňujú jej výšku, napríklad od množstva prevedených právnych úkonov alebo od výšky pohľadávky. Z toho vyplýva, že náklady na externého advokáta sa môžu zvýšiť, zatiaľ čo mzda určená pre interného advokáta zostáva na stálej rovine. Ďalšou výhodou interného advokáta je, že sa môže zamerať i na poskytovanie iných právnych služieb ako len na vymáhanie pohľadávok. Z dôvodu nedostatočných informácií o spoločnosti ABC, a.s. je ťažké posúdiť, koľko pohľadávok sa dostane k súdnemu vymáhaniu a koľko z nich dokáže spracovať jeden advokát.

Spoločnosť ABC, a.s. je zložená zo 7 odštepných závodov, a preto návrhom je, aby v troch najväčších odštepných závodoch boli interní advokáti, ktorí by mali v správe i ostatné odštepné závody, ktoré sú k nim polohou najbližšie.

Je možné konštatovať, že v prípade pokiaľ by spoločnosť ABC, a.s. zamestnala troch interných advokátov, tak by ušetrila 97 656,87 €, čo predstavuje takmer polovicu nákladov, ktoré by spoločnosť vynaložila na externého advokáta.

ZÁVER

Hlavným cieľom bakalárskej práce bola analýza prístupu vybranej obchodnej spoločnosti k riadeniu obchodných pohľadávok a na základe prevedenej analýzy navrhnúť nový, prípadne upravený postup k zefektívneniu ich riadenia.

K dosiahnutiu hlavného cieľa bolo potrebné bakalársku prácu rozložiť na niekoľko čiastkových cieľov. V prvom rade, aby bolo možné odporučiť nejaké návrhy k zefektívneniu riadenia pohľadávok, bolo nevyhnutné sa zoznámiť so základnými definíciami, ktoré súvisia priamo s pohľadávkami. Úvod teoretickej časti obsahoval význam samotnej pohľadávky, ich spôsob vzniku a zániku, spôsoby oceňovania ale i možnosti prechodne znížiť hodnotu pohľadávok z hľadiska daňového alebo účtovného. Taktiež boli opísané podmienky uznateľnosti odpisu pohľadávok a na lepšie pochopenie a znázornenie účtovania odpisu bol vytvorený modelový príklad. Po zoznámení sa so základnými pojmami sa teoretická časť zamerala i na niektoré spôsoby zaistenia pohľadávok, ktoré umožňuje slovenská legislatíva alebo externé spoločnosti. Teoretická časť sa sústredila i na situácie, kedy pohľadávka zostáva neuhradená a veriteľ sa ju snaží vymôcť buď mimosúdnu alebo súdnu cestou.

Na základe získaných poznatkov z odborných literatúr a informácií poskytnutých spoločnosťou, bolo možné previesť analýzu vybranej spoločnosti, ktorej hlavným predmetom podnikania je zabezpečenie výroby a dodávky pitnej vody širokému spektru zákazníkov. Finančná analýza vybraných ukazovateľov umožnila zistiť súčasný ekonomický stav spoločnosti a pre lepšie porovnanie sa vychádzalo z rokov 2014, 2015 a 2016. Na porovnanie s odvetvovými hodnotami poslúžili hodnoty horného kvartilu, mediánu a dolného kvartilu, ktoré sú z hľadiska štatistických hodnôt považované za presnejšie, ako priemerné hodnoty odvetvia. Získané odvetvové hodnoty umožnili znázorniť, v ktorej oblasti celkových spoločností sa analyzovaná spoločnosť nachádza. Podiel pohľadávok po lehote splatnosti za celú spoločnosť tvoril v sledovaných rokoch hodnoty okolo 30 %. Pre bližšiu analýzu pohľadávok po lehote splatnosti boli sprístupnené informácie za 2 reprezentatívne odštepné závody. Najväčšie zastúpenie pohľadávok, ktoré odštepné závody evidujú po lehote splatnosti, mali práve pohľadávky po lehote splatnosti do 30 dní v hodnote 100 324 €, avšak o niečo nižšie hodnoty dosahovali pohľadávky, ktoré boli po lehote splatnosti nad 360 dní. Z dostupných

informácii bol predstavený systém správy a vymáhania pohľadávok. Predtým ako sa pohľadávky po lehote splatnosti postúpia k právnomu oddeleniu, tak sa ich analyzovaná spoločnosť snaží vymôcť svojpomocne, resp. prostredníctvom upomienkového konania, ktoré je odlišné pre ostatné pohľadávky a pre pohľadávky za vodné a stočné.

Vzhľadom na to, že reprezentatívne odštepné závody evidujú vyšší podiel pohľadávok, ktoré sú po lehote splatnosti viac ako 360 dní, sú prvé dva návrhy na zefektívnenie riadenia pohľadávok zamerané na „motivovanie“ zákazníka uhradiť svoj záväzok včas voči analyzovanej spoločnosti. Prvý návrh v podobe zmluvnej pokuty sa zameriava na všetky pohľadávky, zatiaľ čo druhý návrh v podobe skonta sa zameriava na významnejšie pohľadávky, ktorých hodnota presahuje 1 000 €. Zmluvná pokuta by bola vyjadrená percentuálne, aby bolo zaistené rovnocenné zaobchádzanie voči dlžníkom, resp. aby nedochádzalo z neznevýhodňovaniu malých odberateľov pred veľkými. Uplatnením zmluvnej pokuty, by mohla analyzovaná spoločnosť predchádzať vzniku nesplatených pohľadávok a motivovať zákazníka (dlžníka) k včasnej úhrade.

V prípade druhého návrhu, by bolo skonto zamerané na právnické osoby, ktoré využívajú vo väčšej miere ponúkané služby spoločnosťou ako domácnosti. Na základe prevedených výpočtov, by uplatnením skonta, nedošlo k navráteniu peňažných prostriedkov formou úroku pri jeho súčasnej výške z bežných účtov vedené spoločnosťou ABC, a.s. Vychádzajúc z odbornej literatúry, je možné konštatovať, že skonto má i iné výhody, ktoré stoja za zváženie.

Posledný návrh je zameraný na možnosť využitia interného advokáta, vzhľadom na to, že spoločnosť momentálne využíva niekoľko externých advokátov. Previedlo sa porovnanie nákladov medzi externým a interným advokátom, ktoré by spoločnosť musela vynaložiť v prípade súdneho vymáhania pohľadávok. Porovnaním nákladov bolo zistené, že pokiaľ by zamestnávala spoločnosť 3 interných advokátov, došlo by k úspore v hodnote takmer 100 000 €. Zároveň ďalšou výhodou je, že interný advokát by sa zameriaval i na ostatné právne služby, ako len na súdne vymáhanie pohľadávok.

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

- [1] LORENC, Miroslav. Závěrečné práce - metodika. *Lorenc* [online]. Copyright © 2007 – 2013, [cit. 2018-05-02]. Dostupné z: <http://lorenc.info/zaverecne-prace/metodika.htm>
- [2] DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Daňová řada. ISBN 978-80-7357-599-1.
- [3] KADLEČÍK, Kristián a Peter MARKOVIČ. Hodnotenie kreditného rizika odberateľa: stanovenie limitu pre obchodný úver : monografia. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-8168-251-3.
- [4] VAIGERT, Dalibor. *Pohledávky: právní příručka věřitele*. Brno: Computer Press, 2005. Právo pro denní praxi (Computer Press). ISBN 80-251-0881-3.
- [5] SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 40/1964 Zb. z dňa 5. marca 1964 Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. In: Zbierka zákonov Slovenskej republiky. 1964. Dostupné taktiež z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/1964-40>
- [6] REŽŇÁKOVÁ, Mária. Řízení platební schopnosti podniku. Praha: Grada, 2010. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-3441-5.
- [7] GLEN, Jeffrey. Accounts Payable vs. Accounts Receivable. In: *Investorguide* [online]. [cit. 2017-11-29]. Dostupné z: <http://www.investorguide.com/article/15755/accounts-payable-vs-accounts-receivable-d1412/>
- [8] GÁŠPÁROVÁ, Eva. Pohľadávky v účtovných a daňových súvislostiach. Daňový a účtovný poradca podnikateľa. Žilina: Poradca podnikateľa, 2016, 21(15), 9-64. ISSN 1335-0897.
- [9] DANIEL, Peter. Správa a vymáhanie pohľadávok 1. Bratislava: Wolters Kluwer ČR, 2013, 472 s. ISBN 978-80-8078-660-1.
- [10] ŠVECOVÁ, Zuzana. Pohľadávky. Dane a účtovníctvo : rady a riešenia. Žilina: Poradca podnikateľa, 2016, 13(10), 30-40. ISSN 1336-426x.
- [11] Dane - účtovníctvo - odvody : bez chýb, pokút a penále: Sociálne poistenie a vymeriavací základ. In: poradca [online]. Žilina: Poradca, 2014, 2015(1) [cit. 2017-11-30]. ISSN 1338-0893. Dostupné z: <http://www.poradca.sk/vydane-publikacie/duo-c-01/4607>
- [12] SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 513/1991 Zb. z dňa 18. decembra 1991 Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov. In: Zbierka zákonov Slovenskej republiky. 1991. Dostupné taktiež z: http://www.szk.sk/content/szk/_files/legislativa/513_1991_zz_20160318.pdf
- [13] Dane - účtovníctvo - odvody : bez chýb, pokút a penále: Tvorba opravných položiek k pohľadávkam. In: poradca [online]. Žilina: Poradca, 2016, 2017(1) [cit. 2017-11-30]. ISSN 1338-0893. Dostupné z: <http://www.poradca.sk/vydane-publikacie/duo-c-1/4913>

- [14] Dane - účtovníctvo - odvody : bez chýb, pokút a penále: Opravné položky – daňové posudzovanie. In: poradca [online]. Žilina: Poradca, 2017, 2017(9) [cit. 2017-11-30]. ISSN 1338-0893. Dostupné z: <http://www.poradca.sk/vydane-publikacie/duo-c-9/5011>
- [15] SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 595/2003 Z. z., z dňa 31. decembra 2003 o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. In: Zbierka zákonov Slovenskej republiky. 2003. Dostupné taktiež z: http://www.szk.sk/content/szk/_files/legislativa/595_2003_zz_20160318.pdf
- [16] RYNEŠ, Petr. Podvojný účetníctví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k 1.1.2017. Olomouc: ANAG, 2017. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-7554-061-4.
- [17] JURISOVÁ, Anna, Jana TURÓCIOVÁ a Valéria JARINKOVIČOVÁ. Odpis pohľadávok z účtovného a daňového hľadiska. In: danove centrum [online]. 2015 [cit. 2017-12-11]. Dostupné z: <https://www.danovecentrum.sk/aktuality/odpis-pohladavok-z-uctovneho-a-danoveho-hladiska-toptema-dc-8-2015.htm>
- [18] KUBÍČKOVÁ, Dana a Irena JINDŘICHOVSKÁ. Finanční analýza a hodnocení výkonnosti firmy. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-538-1.
- [19] RŮČKOVÁ, Petra. Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi. 5., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-5534-2.
- [20] ZALAI, Karol, Arnold DÁVID, Jana ŠNIRCOVÁ, Elena MORAVČÍKOVÁ, Jana HURTOŠOVÁ a Daniela SOVÍKOVÁ. Finančno-ekonomická analýza podniku. 8. preprac. a rozšír. vyd. Bratislava: Sprint 2, 2013, 453 s. [27,46 AH]. Economics. ISBN 978-80-89393-80-0.
- [21] STANCIU, Leontin a Liliana-Mioara STANCIU. A modern alternative of exogenous financing and management of company receivables. Revista Academiei Fortelor Terestre. 2013, 18(4), 416-423. ISSN 15826384.
- [22] Dane - účtovníctvo - odvody : bez chýb, pokút a penále: Faktoring a forfaiting v podnikateľskej praxi. In: poradca [online]. Žilina: Poradca, 2015, 2016(1) [cit. 2017-11-30]. ISSN 1338-0893. Dostupné z: <http://www.poradca.sk/vydane-publikacie/duo-c-1/4780>
- [23] ORŠULA, Dávid a Pavol BENČO. Poistenie pohľadávok. Epravo [online]. 2014 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.epravo.sk/top/clanky/poistenie-pohladavok-2060.html>
- [24] Poistenie pohľadávok z obchodného styku. Cfo [online]. 2014 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.cfo.sk/articles/poistenie-pohladavok-z-obchodneho-styku#.Wr5fR5cuBPZ>
- [25] CHALUPA, Rostislav, Jiří KADLEC, Jana PILÁTOVÁ, et al. Abeceda účetnictví pro podnikatele ... Olomouc: ANAG, 2003. Účetnictví, daně. ISBN 978-80-7554-001-0.
- [26] SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 222/2004 Z. z., z dňa 28. apríla 2004 o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. In: Zbierka zákonov Slovenskej

- republiky. 2004. Dostupné taktiež z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/ciastka/2004-97>
- [27] PILÁTOVÁ, Jana a Jaroslav RICHTER. Pohľadávky a jejich řešení v podnikové praxi: praktická řešení a vzory, daňová a účetní problematika, vybraná související ustanovení. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-7263-678-5.
 - [28] JURISOVÁ, Kristína. Zmluvná pokuta: občianske právo verzus obchodné právo. Právne noviny [online]. 2017 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: https://www.pravnenoviny.sk/obcianske-pravo/zmluvna-pokuta-obcianske-pravo-verzus-obchodne-pravo#_ftn3
 - [29] KISLINGEROVÁ, Eva. Manažerské finance. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-194-9.
 - [30] DEMEŠOVÁ, Anetta. Mimosúdne vymáhanie pohľadávok. Exekutordemesova [online]. [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.exekutordemesova.sk/slovník/mimosudne-vymahanie-pohladavok>
 - [31] URAZ, Oliver. Ako postupovať pri súdnom vymáhaní pohľadávky. Podnikajte [online]. 2015 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/pravo-a-legislativa/c/1981/category/vymahanie-pohladavok/article/sudne-vymahanie-pohladavky.xhtml>
 - [32] SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 160/2015 Z. z., z dňa 17. júla 2015 o civilnom sporovom poriadku v znení neskorších predpisov. In: Zbierka zákonov Slovenskej republiky. 2015. Dostupné taktiež z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2015-160>
 - [33] Rozsudok Okresného súdu Trenčín zo dňa 27. 1. 2014, č. k. 16C/109/2013-33, [cit. 2018-12-04]. Dostupné taktiež z: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/a82402e7-8873-4559-95ab-4b0c1ff27405%3A66b000aa-95f9-4f50-90fc-00184abd4f08>
 - [34] Rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 30. 11. 2017, č. k. 7C/41/2016, [cit. 2018-17-04]. Dostupné taktiež z: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/f0ca920f-d359-4db8-a9ec-622a4c1ae6b2%3Ac9b0c3ce-3811-42aa-9a44-a73deb285bc1>
 - [35] Advokát. Platy [online]. © 1997-2018 Profesia, [cit. 2018-19-04]. Dostupné z: <https://www.platy.sk/platy/pravo-a-legislativa/advokat>

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

CSP	Zákon č. 160/2015 Z. z., Civilný sporový poriadok
ObčZ	Zákon č.40/1964 Zb., Občiansky zákonník
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Zb., Obchodný zákonník
ZDP	Zákon č. 595/2003 Z. z., Zákon o dani z príjmov
ZoDPH	Zákon č. 222/2004 Z.z., Zákon o dani z pridanej hodnoty
ZoÚ	Zákon č. 431/2002 Z. z., Zákon o účtovníctve

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok 1: Poloha pohľadávok vo výkazoch finančného účtovníctva.....	16
Obrázok 2: Organizačná štruktúra spoločnosti ABC, a.s.	34
Obrázok 3: Počiatok behu zmluvnej pokuty u pohľadávkach za vodné a stočné.....	55
Obrázok 4: Počiatok behu zmluvnej pokuty u ostatných pohľadávkach.....	55

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1: Modelový príklad na odpis pohľadávky	21
Tabuľka 2: Modelový príklad na zmluvnú zálohu	27
Tabuľka 3: Modelový príklad na zmluvnú zálohu 2	27
Tabuľka 4: Výpočet ukazovateľa likvidity	36
Tabuľka 5: Výpočet ČPK	38
Tabuľka 6: Prehľad jednotlivých položiek	39
Tabuľka 7: Výpočet ukazovateľa aktivity	40
Tabuľka 8: Prehľad pohľadávok z obchodného styku.....	44
Tabuľka 9: Prehľad pohľadávok za vybrané odštepné závody.....	47
Tabuľka 10: Výpočet pohľadávok po lehote splatnosti + 180 dní za celú spoločnosť ABC, a.s.	58

ZOZNAM GRAFOV

Graf 1: Stav majetku spoločnosti ABC, a.s.	33
Graf 2: Vývoj ukazovateľa likvidity	36
Graf 3: Odvetvové hodnoty pohotovvej likvidity	37
Graf 4: Odvetvové hodnoty splatnosti pohľadávok a záväzkov	40
Graf 5: Odvetvové hodnoty splatnosti krátkodobých pohľadávok a záväzkov z OS	41
Graf 6: Odvetvové hodnoty obratu pohľadávok a záväzkov	42
Graf 7: Odvetvové hodnoty krátkodobých pohľadávok a záväzkov z OS	43
Graf 8: Prehľad pohľadávok po lehote splatnosti za vybrané odštepne závody	46